रज्जु

तुम्बकोपरि घाराश्च का नः दातिरुपस्थिता ।
दोपाद्गातिगतो रज्ज्वा नानौको बध्यते यथा ।। V 33

MISCELLANEOUS

दीनो वासनया लोकः कृतान्तेनापकृष्यते।
रज्ज्वेव बालेन खगो विवशो भृशमुच्छ्वसन् ॥ IV 27.34.

जगज्जीर्णारघट्टे स्मिन्वहति स्वव्यवस्थया ।
विप्रेतभूतघटया रज्ज्वा जीविततृष्णया ॥ IV. 60. 2. २०.

(८३)

कयाचिदेव दौर्विक्या हृदि ग्रथितयानया ।
तृष्णाया प्राप्यते व्याप्तिं रज्ज्वेवाश्वोऽन्वहं किल ।। V. 15. 20.

कयाचिदेव वैविक्त्या हृदि ग्रथितयानया ।
तृष्णाया प्राप्यते व्याप्ति रज्ज्वेवाकर्षन्वहं किल ॥ V. 15. 20

सर्वैव लोकयात्रेयं प्रोता तृष्णावरत्रया ।
रज्जुबन्धाद्विमुच्यन्ते तृष्णाबन्धान्न केचन ॥ V. 15. 23.

तुम्बकोपरि धाराश्च का नः दातिरुपस्थिता ।
दोपाद्ग्रारिभागतो रज्ज्वा नालीको बध्यते यथा ।। V.35.31

अवष्टब्धमनोनाभिममोहचक्रं न गच्छति ।
यथा रज्ज्वां निरुद्धायां कीलकं रज्जुवेष्टितम् ॥ V.50.8.

प्रशान्तवातहरिणमाशादिगणगामिनम् ।

चिन्तया हृदयं निन्ये दूराद्रज्ज्वेव कीलकम् ।। V. 54. 30.

वासनारज्जुवल्लिता जीर्णाः पर्वतकुक्षिषु ।
जरयन्त्यतिदुःखेन जीवितं जीवजीविकाः ॥ V.71.70

Definitions

वासनारज्जुवल्गिता जीर्णाः पर्वतकुञ्जेषु ।
जरयन्त्यतिदुःखेन जीवितं जीवजीविकाः ॥ V. 7(. 70.

Definition

निसर्गतश्चेत सिपां स्थित

36. 23.

Definitions

पु कार्यकारण भावो हि तथा स्वस्वामिलक्षणम् ।
मृत हेतुश्च हेतुमांश्चैवावयवावयविक्रमः ॥

III 84.22.

smallness of the magnitude
many parts is accomplished
quickly. Hence in either
recognized as different.
the whole, the whole is de
parts, and not that the ti
it.

... is further explain

पुष्

मृत्व

Definition

यन्म मोहं गत्वा शरीरं हते 23.

तन्मन उच्यते।

पा. 100.15

people also supports
description of any fa
literature still we c
extent and magnitude
Dashakumaracharita.
they are now.

Agriculture in
upon irrigation works

पुष्पेषु गन्धतां याति शनैः संचितकेसरम् ।
मृत्कोटररसोल्लासः स्थाणुतामेति भूतले ।। IV. 36. 23.

itude

Agriculture in

upon irrigation works

अ
अः

यथा काष्ठे स्थितश्चाग्निर्यथा मृदि घटाः स्थिताः ।
अनेककर्मयोगेन परागत्य महेश्वरात् ।। IV. 60. 16.

itude

Agriculture in

upon irrigation works

आपातमधुरारम्भं मध्ये सौभाग्यवर्धनम् ।
अनुत्तमफलोदर्कं पुण्यं त्वदनुशासनम् ।। V. 4. 31.

[illegible]

[illegible]

Agriculture in

upon irrigation works

ltude

इदं रुक्ममिदं भस्म परिज्ञातमिति स्फुटम ।
न यथा हेमकारस्य हेमज्ञानात्मनस्तथा ।। V. 5. 20.

upon irrigation works

Agriculture in

itude

[illegible] ॥

[illegible] ।

इदं रुक्ममिदं भस्म परिज्ञातमिति स्फुटम ।
न यथा हेमकारस्य हेमज्ञानात्मनस्तथा ॥ V. 5. 20.

Agriculture in

itude

upon irrigation works

कर्दमादि यथा हेम्ना श्लिष्टमपि पृथक्स्थतम् ।
नान्तः परिणतिं याति जडो देहस्तथात्मना ।। VI. 5. 32.

itude

Agriculture in

upon irrigation works

परां दृष्टिमिमां त्यक्त्वा दग्धराज्ये रमेत कः ।
कस्त्यक्त्वेक्षुरसं प्राज्ञः कटु निम्बपयः पिबेत् ॥ V.34.78

Agriculture in

itude

upon irrigation works

पथ्वम्बुशङ्कया तावद्विप्रवर्यैः प्रपीयते ।
यावन्नात्र परिज्ञातं परिज्ञातं प्रहीयते ।। प.१४.११.

११.२१.

III (१) 5-8.

पथ्यम्बुशङ्कया तावद्विप्रवर्यैः प्रपीयते ।
यावन्नात्र परिज्ञातं परिज्ञातं प्रहीयते ।।

क्रियते न निकृत्ताङ्गो गलदश्रुर्न रोदिति ।

दह्यते न प्रदग्धोऽपि नष्टोऽपि न विनश्यति ।। V.14.10. 2.

एवं विलोललहरीभीमात्संसारसागरात् ।
उत्तीर्यते चेन्मग्नेन तत्परं पौरुषं भवेत् ॥

VI. 76.12.

अपारावारमाक्रम्य प्रमेयीकृत्य सर्वतः ।
संसाराब्धिं गाहते यः स एव पुरुषः स्मृतः ॥ V. 76.14.

अपारावारमाक्रम्य प्रमेयीकृत्य सर्वतः ।
संसाराब्धिं गाहते यः स एव पुरुषः स्मृतः ॥ X. 7.6.14.

क्रियते यत्तु यच्छक्त्या ततेनैव कृतं भवेत् ।
लुनाति दात्रं पुंशक्त्या लावकः प्रोच्यते पुमान् ॥ VI. 82. 39.

स्वस्थ

सर्वमेव परित्यज्य परिहृत्य धिया स्वयम् ।
स्वस्थ एवावतिष्ठेऽहं पूर्णात्पूर्ण इवात्मनि ॥ V.25.10.

प्रभात - (~~[illegible]~~)

एवं प्रबोधितस्तेन तदा पुण्येन पावनः ।
प्रबोधमाप प्राकाश्यं प्रभात इव भूतलम् ।। ५ . २१ ।

ते संशयास्ताः कल्पनाः सर्वमस्तं गतं मम।
रात्रिवेताल संसारः प्रभात इव भास्करे॥

VI (i) 5-8.

e. In fact the necessary accompaniment

all our perceptions can be explained

similies | with human
body's limbs

॥ IV. 4

31. 44

यथेदमण्डं वैरिंचं तथा ब्रह्माण्डपङ्क्तयः ।
याः सहस्राः परिक्षीणा नाडिका वत्सरैरिव ॥ IV. 47. 21.

कर्णनासास्यताल्वादिवातायनगणान्विताः ।
भुजाधद्गप्रतोलोकाः प चेन्द्रियकुदीपकाः ॥ (V 52.20.

फलेषु तेषु बध्नाति पदमिन्दुकरात्दाता ।

जो वालो दा ारपूर्णांकू मातुः स्तनपरैिष्वव ।। IV. 60.13.

फलेषु तेषु बध्नाति पदमिन्दुकरात्दाता ।
जोवालो दोरपूर्णेषू मातुः स्तनपरैष्विव ।। IV . 60 . 13 .

केशेन्द्रनीलवल्लया भ्रूविलासतरङ्गिताः ।
नितम्बपुलिनस्फीताः कण्ठकम्बुविभूषिताः ॥ 16.10.

क्रदश्रीपद्मरागाढ्या नेत्रनीलोत्पलाकुलाः ।
दन्तपुष्पफलाकीर्णाः स्मितफेनोपशोभिताः ।। V 16.9.

सलिलस्पन्दवद्दृष्टः पिच्छिकेवाम्बरोत्थिता ।
सुजातिबन्ध्या स्फुरति तव चित्त क्रिमागतम् ॥ VI . 80 . 8 .

सलिलस्पन्दवद्दृष्टः पिच्छिकेवाम्बरोत्थिता ।

सुजातिबन्ध्या स्फुरति तव चित्त क्रिमागतम् ।। V. 80.8.

शीर्णभिन्नलुठद्भित्तिर्जीर्णज्जरठमण्डपः ।
अयं नो लम्पणास्तम्भैस्तद्दुर्जरैव धार्यते ॥ V. 31. 26.

शीर्णभिन्नलुठद्भित्तिर्जगज्जरठमण्डपः ।
अयं नो नयर्णिस्तम्भैस्तद्भुजैरेव धार्यते ॥ V. 31. 26.

इमे ते मृदुमन्दारदामदिग्घांसमण्डलाः ।
मन्दराघृष्टकेयूराश्चत्वारो मम बाहवः ॥ V. 31. 44.

इमे ते, मृदुमन्दारदामदिग्धांसमण्डला: ।
मन्दराघृष्टकेयूराश्चत्वारो मम बाहव: ॥ V 31. 44.

तमाललतयेवाथ श्रितं श्वपचकान्तया ।
स्तनस्तबकशालिन्या नवपल्लवहस्तया ।। V. 45. 8.

नमानन्तयैवाथ श्रितं श्वपचकान्तया ।

स्तनस्तबकशालिन्या नवपल्लवहस्तया ॥ V 45.8.

आसीत्तेषामुदारात्मा राजा परपुरंजय: ।
जयन्त्या भुज इव य: प्रजायाश्च दक्षिण : ।। V. 58. 11.

वासो वैष्णामुदारात्मा राजा परपुरंजयः ।

जयलक्ष्म्या भुज इव यः प्रजायाश्च दक्षिणः ।। V. 58. 11.

(११)

वासर

दृणामान्ध्यमिवाप्नोमि दृणं यामि प्रकाशताम् ।
शान्तातपत्वव: प्रावृडूलीलाभ्र इव वासर: ॥ IV. 41. 2

दा णामान्ध्यमिवाप्नोमि दा णं यामि प्रकाशताम् ।
शा न्तातपत्त्वः प्रावृड्लीनाभ्र इव वासरः ॥ IV. 41. 2.

स समग्रजगद्भूतखगबन्धनवागुरा ।

प्रतिदिपन्तः संसारर्मिह्कावरणं वयम् ।
प्रसन्नास्त्वत्प्रसादेन वर्षान्त इव वासराः ।। V.4.30.

मुककर्पंतुं विरसा पुराणादिवसोऽम्यता ।
नीयते नीरसप्राया पुनः संवत्सरावली ॥ V. 66.16.

विन्ध्ये सरित्तटगतो दिनमेव रेमे ॥ V. 85.28.

मैत्र्या तया समतया परया च शान्तया
सत्प्रज्ञया मुदितया कृपया श्रिया च ।
युक्तो मुनिः सकलसङ्गविमुक्तचेता
विन्ध्ये सरित्तटगतो दिनमेव रेमे ॥ ✓. 85.28.

विचारणासमधिगतात्मदीपको
मनस्यलं परिगलितेव घोरघो: ।
विलोकयन्दयमवनोरसा गती-
र्गतज्वरो विलसति देहपत्तने ॥

विगतेच्छा यथाप्राप्तव्यवहारानुवर्तिनः ।

विचरन्ति समानन्दाः स्वस्था देहार्थे स्थिताः ॥ IV. 46.29

अस्थिखण्डार्गला मूर्धपिधानाः स्नायुशृङ्खलाः ।
जगद्देहा जरज्जोवरक्त मांससमुद्गकाः ॥ IV 57.58

सासिपत्रवनश्रेणी या देहो हमिति स्थितिः ।
सा त्याज्या सर्वयत्नेन सर्वनाशे प्युपस्थिते ।। (V. 56. 46.

कदेन्द्रियाणि दुःखेभ्यः [illegible]

अस्थिखण्डार्गला मूर्धि पिधाना: स्नायुशृङ्खला: ।
जगद्देहा जरज्जोवारक्त मांससमुद्गका: ॥ IV. 57. 50.

कदेन्द्रियाणि द:खभ्य: मतारण्यन्ति हेल्या ।

सासिपत्रवनश्रेणी या देहो हमिति स्थितिः ।

सा त्याज्या सर्वयत्नैन सर्वनाशे प्युपस्थिते ॥ IV. 56.46.

कदेन्द्रियाणि दुःखेभ्यः संतारिष्यन्ति हेलया ।
दुरोहादग्धदेहानि गरुत्मन्त इवार्णवान् ।। V. 2. 31

अभ्यासेन [illegible] तिम् ।
अप्यत्यन्तवलो देहो देशान्तरमिवागतिः ॥ V. 24. 23

परावबोधमन्त्रेण मयेदानीमपाकृतः ।
निरहंकारयक्षोयं पच्कुरोरमहाद्रुमः ॥ वै. ९५.५५.

देहपुष्पे [illegible] देहेन्दौ [illegible] ।
रसस्त्वं देहविटपे शैत्यं देहहिमे भवान् ।। [illegible] 36 · 50.

देहपुष्पे त्वमामोदो देहेन्दौ त्वममृतामृतम् ।
रसस्त्वं देहविटपे शैत्यं देहहिमे भवान् ।। V. 36.58.

मणौ पिण्डे यथा कार्ष्ण्यं शैत्यं हिमकणो यथा ।
यथा पुष्पेषु सौगन्ध्यं देहे देहपतिस्तथा ॥ V. 35.26.

संप्रेषणोव पाषाणो संबन्धो मयि नेतरैः ।
पुखदुःखश्रियो देहे पा पतन्तु पतन्तु वा ।। V. 35. 30.

चिरमालोकयामास स सदात्मगृहं जवात् ।
प्राक्तनं शुष्कशवतां यातं देहमिवात्मवान् ॥

VI. 47. 50.

अत्र श्वपचमेकान्ते वासिनं वृद्धमुत्तमम् ।

स्मरस्यैनं किमुत भो दुःखानामिव देहकम् ।। II. 47. 54.

अत्र श्वपचमेकान्ते वासिनं वृद्धमुत्तमम् ।
स्मरस्यैनं किमुत भो दुःखानामिव देहकम् ॥

II. 47. 54.

अत्र श्वपत्रमेकान्ते वासितं वृदमुत्तमम् ।
स्मरस्येदं किमुत यो दुःखानामिव देहकम् ॥ V. 47. 54

फूत्काारदग्धाखिलपान्थलोक
　　मत्यन्तदुष्पापपरप्रबोधम् ।
आशीर्विषं शोषितलोकखण्डं
　　व्यात्याभिषोदूतशरीरदण्डम् ॥ V. 50. 82.

देहातीता महात्मानश्चिन्मात्रस्वात्मनि स्थिताः ।

दूराद्देहं प्रमोदन्ते प्रेक्षको जनतामिव ॥ V. 67.4.

अन्तः सङ्गेन रहितो यद्वत्सलिलकाष्ठयोः ।
संबन्धस्तद्वदेवान्तरसङ्गो देहदेहिनोः ॥ V. 67.19.

छायातपपसरयो: प्रकाशतमसोर्यथा ।
न संभवति संबन्धस्तथा वै देहदेहिनो: ।।   V. 71. 19.

यथा शीतोष्णायोर्नित्यं परस्परविरुद्धयोः ।
न संभवति सबन्धो राम देहात्मनोस्तथा ।। V. 71. 20.

अविनाभाविनोर्यस्तु संबन्धः कथमेतयोः ।
जडचेतनयोर्देहदेहिनोरनुभूयते ॥ V. 71. 21.

यः क्रमः शैलतृणयोः कौशेयोपलयोस्तथा ।
साम्यं प्रति स एवोक्तः परमात्मशरीरयोः ॥ V. 71. 30.

यथा तैजस्तिमिरयोर्न संबन्धो न तुल्यता ।
अत्यन्तमित्रयो राम तथैवात्मशरीरयोः ॥ V. 71. 31.

शरीरसंक्षये देहो न क्षयं याति कस्यचित् ।
निर्वासनश्चैतद्व्योम्नि तिष्ठत्यात्मपदे तथा ।। V. 71. 62.

यादृशो रश्मिरथ्योः स्नेहोद्वेगविवर्जितः ।
संबन्धस्तादृशो देहचित्तेन्द्रियमुखैश्चितेः ।। VI. 72. 5.

संयुज्यन्ते वियुज्यन्ते तृणान्यब्धिजले यथा ।

मुक्तान्तःकलनं देहे भूतान्यात्मनि वै तथा ॥ V. 72.17

गतेतरेतरापेक्षः सरः पङ्कामलाम्भसाम् ।
यथा राघव संबन्धस्तथा देहेन्द्रियात्मनाम् ॥ . VI·72·5·

शठेन भवता दोर्घकालं देहगृहं मम ।
उपरुद्धमभूत्सर्वं साधुसंसर्गवर्जितम् ।। V. 80. 2 3.

तावदेनमपाकृत्य किंचित्पर्विहाराय्यहम् ।

जडे प्रेमसमाकारे गते त्वयि मनः शठे ।
सर्वसज्जनसंसेव्यमिदं देहगृहं मम ।।   V. ४०. 25.

तावदेनमपाकृत्य किं त्वयाऽवहारि गृहम् ।

जडे प्रेमसमाकारे गते त्वयि मन: शठे ।
सर्वसज्जनसंसेव्यमिदं देहगृहं मम ।।

V. 80. 24.

जडे प्रेमसमाकारे गते त्वयि मनः शठे ।
सर्वसज्जनसंसेव्यमिदं देहगृहं मम ॥ V. 40.25

तावदेवाप्या ... [illegible]

चिरान्निपातितो दिष्ट्या विचारासिपरार्दितः ।

हृद्गेहाच्चित्तवेतालस्तालोत्तालसमुन्नतिः ॥ V. 80.36.

(१६०)

तावदेनमुपारुह्य किंचित्प्रविहराम्यहम् ।
पिङ्गलेन शरीरं स्वमुद्धर्तुं तापनं वपुः ॥ V. 85. 14.

आलोक

(४६)

१ ब्रह्मलोक इव स्वपाकाः – ३. 16.
स्वर्गीं धारयं मनः॥
त्रि – ९८. ५९.

the word for confi

harem for it is there

अवरोध is confinemen

with the people. free

वाञ्छायां विनिवृत्तायां संक्षयो द्वेषरागयोः । 3.
दिननक्त्यां व्यपेतायामपानोक्षातपयोरिव ॥ V. 63. 16.

अयत्नोपनतं सर्वं लोल्या सक्तमानसः ।
भुक्ते भोगभरं प्राज्ञस्त्वालोकमिव लोचनम् ।। V. 74. 63.

निरानन्दोऽपि सानन्दः सच्चासच्चापि तत्र सः ।
आसीन्न किंचित्किंचित्तत्प्रकाशस्तिमिरं यथा ॥ V. 87. 15.

मनोहंकारयोरन्तर्द्वयोरेकतरदाये ।
दारौ द्वे एव हि यथा पटशांकल्ये पटदाये ॥ V 74.7.

बभूव पारलौकानां पार्थिवः परवीरहा ।
परिघो नाम विख्यातः परिघः स्यन्दने यथा ॥ II. 61. 8.

वस्त्र

(१६)

सुवर्णं न स्थितिं याति पल्वल्यंशुके यथा ।
एका दृष्टिः स्थितिं याति न म्लाने चित्तके तथा ॥ (V. 17. 22

सुवर्णं न स्थितिं याति मलवत्यंशुके यथा ।
एका दृष्टिः स्थितिं याति न म्लाने चित्तके तथा ॥ V. 17.22

सुवर्णं न स्थितिं याति मलवत्यंशुके यथा ।
एका दृष्टिः स्थितिं याति न म्लाने चित्तके तथा ॥ V.17.22

मनो निर्मलतां यातं शुभसंतानवारिभिः ।
ब्राह्मीं दृष्टिमुपादत्ते रागं शुक्लपटो यथा ॥ IV. 35. 42.

संस्थितिं नाधिगच्छन्ति पटा इव वितन्तवः ।
उह्यमानो ह्यविद्यायामात्मा नेहोपलभ्यते ।। IV.41.29.

संस्थितिं नाधिगच्छन्ति पटा इव वितन्तवः ।
उह्यमानो ह्यविद्यायामात्मा नेहोपलक्ष्यते ॥ IV. 41. 29.

स्पृष्टव्या सा न भव्येन सश्वमांसेव पुष्कसो ।
तया सुदूरोज्झितया दृष्टौ पटललेखया ॥ IV.56.47

साधुतामागतो जीवो योग्यो ज्ञानकथाक्रमे ।
निर्मलाकृतिरादत्ते पट उत्तमरंजनाम् ।। ॥ 24 48.

साधुनामागतो जीवो योग्यो ज्ञानकथाक्रमे ।
निर्मलाकृतिरादत्ते पट उत्तसरंजनाम् ।। V. 24. 48.

अयं सो हमिदं कार्यमिदं नैति ददर्श ह ।

निशाव्यपगमे लोको यथा दीणो तमः पटे ।। पं. ५७.५.

परिवा:

बभूव पारसीकानां पार्थिवः परवीरहा ।
परिघो नाम विख्यातः परिघः [illegible] यथा ॥

मरूद्धहव्यगौरीशवीर्यंग्रासादिखेदिताम् ।
जीवन्मुक्तो वहत्यग्निर्यथा स्थित्या समस्थितिः ।। VI (ii) 125.57.

स्फुरन्ती प्रज्वलद्रूपा संध्या जलधरारुणा ।
दधाना गगनाम्भोधौ वाडवज्वलनश्रियम् ॥ VI (ii) 134.11.

स्फुरन्ती प्रज्वलद्रूपा संध्या जलधरारुणा ।
दधाना गगनाम्भोधौ वाडवज्वलनश्रियम् ॥ VI (ii) 134.11.

स तच्छापहुताशो थ तस्मिन्नेव तदा क्षणे ।
असुरं भस्मसाच्चक्रे जलमौर्वं इवानल: ॥ VI (ii) 136.13.

ज्ञानं तदुपविष्टं तो श्रीपादाविल्पकामिनवत् ।

संस्थितं हृदये किंतु ह्याह्यपाकृष्य नोचितम् ।। VI (ii) 155.12.

आश्रकणाः इव

भात्यत्र पश्य रविणा कटके सुवेल-
शैलस्य कांचनशिला सकलामलश्रीः ।
वेलावलीलवरुणालयवीचिभङ्ग-
पर्यस्तवाडवकृशानुकणोपमाना ॥ Y/ (ii) 116. 36.

स्थाणूनां छिन्नशाखानां मृन्मयानां च वासव: ।
संघचे पश्य दराणां वार्तिपुंक शिखा इव ॥ VI (ii) 115-51

भात्यत्र पश्य रविणा कटके सुवेल-

शैलस्य कांचनशिला सकलामलश्रीः ।

यथा कथञ्चिदङ्गारे निक्षिप्य
क्षालयन्त्येव बहुः । कर नैर्मल्य
माप्नोति कालोऽप्यङ्गार-
क्षये यथा ॥

6(i) 41.8.

भार

रागद्वेषादिशब्दार्थनिम्नन्यन्य-
तया मले। सम्भवन्ति पृथग्भू-
पावहौ वह्निकणा इव॥

६.(i).40.3.

भारत

ORIGIN AND DEVELOPME

All festivals

and national life. Stu

and detail as possible.

स्वसत्तामात्र सम्पन्नं पदमास्मि-
न्स्वतेजसि । न किंचन
च सम्पन्नमन्यदौष्ण्यादिवा-
नले ॥
6.(i)36.9.

...ाओं की धनलोलुपता तो प्रसिद्ध ही है। धूर्त विट
...े हैं। प्रसाधनादि द्वारा अपनी कांचनकाया को
...न को वे लूटती हैं।...

ज्वालाभिरिव मालाभिरुल्काभिः पयोज्ञातम्।
एवं गन्तुमिव सस्पन्दं शैलचक्रमिव वाङ्मयम् ॥

VI (i) 14 – 20.

present, the past and the
पा he affirms, is empirical, yet he declares
is no escape from it.[1] All action is cast
other of these time - divisions. Time as
ich began but which is finished is 'past';
oduction of action are ready and the action
s future. When hav

प्रदात्तस्मादपानोऽयं स्यादिति समनन्तरम् ।
नाह्लाकाश्येन्नु स्वः प्राणो वहत्यग्निशिखा
यथा ॥

VI (i) 25 – 32

वा देवतस्य

not be explained otherwise.
osed in the operation of the causal
ity like ākāśa is uncausable, because it is
means that it is timelessly existent. An

सूक्तियां or Phrases

not be explained otherwise.

(ग)

मशक

not be explained otherwise.

दाम्व्यालकटा यावदनास्था भवसंस्थितौ ।

तावन्न नाम जेयावो मशकानामिवानला: ।। IV 27.26.

यथा मशकजालानि वर्षादिष्वाकुलानि तु ।
उत्पत्योत्पत्य नश्यन्ति तथेमा लोकसृष्टयः ॥ IV. 47. 17.

यथा मशकजालानि वर्षादिष्वाकुलानि तु ।
उत्पत्योत्पत्य नश्यन्ति तथेमा लोकसृष्टयः ॥ IV. 47. 17.

यथा मशकजालानि वर्षादिष्वाकुलानि तु ।
उत्पत्योत्पत्य नश्यन्ति तथैषा लोकसृष्टयः ॥ IV. 47. 17.

दिनैः कतिपयैरेव स्फुरिता धरणीतले ।
वराकास्तेन ते नष्टा मशकाः कुहरेष्विव ॥ V. 1034.107.

दिनैः कतिपयैरेव स्फुरिता धरणीतले ।
वराकास्तेन ते नष्टा मशकाः कुहरेष्विव ॥ V.34-107

कृपणं तु मनो राजन्पेलवे ऽपि निमज्जति ।
कार्ये गोष्पदतोयेऽपि जीर्णाङ्गो मशको यथा ॥ V.58.39

कृपणं तु मतो राजन्प्लवे ऽपि निमज्जति ।
कार्ये गोष्पदतोयेऽपि जीर्णाद्गौ मशको यथा ॥ V. 58. 39.

कृपणं तु मनो राजन्पेलवे ऽपि निमज्जति ।

कार्ये गोष्पदतोये ऽपि जीणाङ्गो मशको यथा ।। V. 58.39.

दिवि देवा भुवि नराः पाताले भोगिनो सुराः ।
ब्रह्माण्डोदुम्बरफले स्फुरन्मशकवत्स्थिताः ॥ V. 68. 32.

दिवि देवा भुवि नरा: पाताले भोगिनो सुरा: ।
ब्रह्माण्डोदुम्बरफले स्फुरन्मशकवत्स्थिता: ॥ V. 68. 32.

(शावभूमि) शाव

यत्नेनाप्यनुभूतो र्थः सत्ये कर्तुमपह्नवम् ।
अज्ञो न्तश्च न शक्नोति शवमाक्रमणं यथा ॥ IV. 31.23.

١٢١٠

यत्नेनाप्यनुभूतो र्थः सत्ये कर्तुमपह्नवम् ।
बज्ञो न्तश्च न शक्नोति शवमाक्रमणं यथा ।। IV 31.23.

मन्त्रिणो नागरा नार्यस्ततस्ते तं महीपतिम्।
नास्प्राक्षुरपि तिष्ठन्तं गृह एव शवं यथा ।। V. 46. 22.

मन्त्रिणो नागरा नार्यस्ततस्ते तं महीपतिम्।
नास्प्राक्षरपि तिष्ठन्तं गृह एव शवं यथा ॥ V. 46.22.

अपङ्गलाङ्गारघर: शरीर-
शवावली संततसेवनेन ।
दिगावली संभ्रमणाश्रमार्त:
श्मशानसेवो वपुषा द्रुतेन ॥

I. 50.74.

अमङ्गलाकारधरः शरीर-
शवावनोसंततसेवनेन ।
दिगावलोसंभ्रमणाश्रमार्तः
श्मशानसेवी वपुषा दातेन ॥ V. 50. 74.

अनारतवहेच्छून्यजगन्मृगनदीशता ।
रजोराशिमयी रुद्धा शवभूरिव दुर्भगा ॥ VI(ii) 160.20.

नायक

हरिराश्वासयामास तां सीतां देववाहिनीम् ।
भुजङ्गाभिवृतामेकां रमणीमिव नायकः ॥ IV.34.21.

हरिराश्वासयामास तां भीतां देववाहिनीम् ।
भुजङ्गाभिवृताम्पेकां रमणीमिव नायकः ।। IV 34. 21.

हिमाद्रेः शृङ्गमस्तीह कैलासो नाम पर्वतः ।
शैलकु जरनिर्मुक्तकलापस्येव नायकः ॥ V. 58. 3

हिमाद्रेः शृङ्गमस्तीह कैलासो नाम पर्वतः ।
शैलकुञ्जरनिर्मुक्तकलापस्येव नायकः ॥

V.58.3.

हिमाद्रेः शृङ्गमस्तीह कैलासो नाम पर्वतः । V.58.3.

शैलकुञ्जरनिर्मुक्तकलापस्येव नायकः ॥

समाप्त:

(३७)

शब्दरूपरसस्पर्शगन्धलोभादिमुक्तया ।
निर्विकल्पसमाध्येव तदेतच्छ्रुष्यते गिरौ ॥ IV. 15. 18

निर्विकल्पसमाधिस्थश्चित्रार्पित इवाचलः ।
शैलादिव समुत्कीर्णो बभौ स्वपदमास्थितः ।। V. 37.1

कुन्तल

(१७७)

(६५)

यः पयोमेदुरैर्मेघैरसितैः शृङ्गकोटिषु ।
लताकुसुमसंप्रोतैः कुन्तलैरिव राजते ॥ V.19.6

(६४)

परिघः

(६५)

V. 5

3. 71. 17.

किं मन्दया मया तादृक्सत्पत्रं तन्महावपुः।

यथा नाशेन वा भाव्यं तयोदेत्य शुभा मति ८॥ ॥ १४ ५

3·71·17·

संकल्पतन्तावखिला भावाः प्रोताः किलानघ ।
छिन्ने तन्तौ न जाने के क्व यान्ति विशरारवः ॥ IV.52.44

संकल्पतन्तावखिला भावा: प्रोता: किलानघ ।
किन्ने सन्तौ न जाने के क्व यान्ति विशरारव: ॥ IV 53.44.

घृतं यथान्तः पयसो रसशक्तिर्यथा जले ।
चिच्छक्तिः सर्वभावेषु तथान्तरहमास्थितः ॥ V. 34.56.

यस्त्वक्स्पर्शौ स्पृशन्सर्वं गन्धं तैलं तिले यथा ।
स्पर्शमन्तः करोत्येष स कथं नानुभूयते ।। V. 36. 16.

परमाणोस्तवैवान्तरिदं संसारमण्डलम् ।
वटत्वं वटधानायां बभूवास्ति भविष्यति ॥ IV. 36. 38.

प्राप्य स्वां पदवीं पुण्यां यथेदं प्रमित जगत् ।
शैलसंस्थ इवाघःस्थं हसन्पश्यति धीरधीः ॥ V. 70. 30.

प्राप्य स्वां पदवीं पुण्यां यथेदं प्रमित जगत् ।
शैलसंस्थ इवाघःस्थं हसन्पश्यति घोरघो: ॥ V. 70. 30.

काष्ठेतरत्काष्ठभारे किंचिदन्यत्र दृश्यते ।
भूतपिण्डेतरदेहे किंचिदन्यत्र दृश्यते ॥ V. 72. 9.

व्यतिरिक्तं हिमाच्छौक्ल्यमिति संकल्प्यते यथा ।
पुंस एव कल्प्यते भेदश्चिताहंकारयोस्तथा ॥ V. 74.6.

अवच्छेदविचाराभ्यामभितः खण्डशो गतम् ।
पाषाणानां च मणीनां चैव संघातुं अस्य शक्तता ॥ V. 74.76.

यन्नास्ति तदुदेत्याशु देशकालविलासत: ॥
शशका: शृङ्गवन्तो हि दृश्यन्ते शम्बरस्थिता ॥ V. 75. 39.

यन्नास्ति तदुदेत्याशु देशकालविलासतः ॥
शशकाः शृङ्गवन्तो हि दृश्यन्ते शम्बरस्थितौ ॥ V. 75. 39.

जगज्जालजलावर्तवृत्तयो ब्रह्मवारिधौ ।
संख्यातुं केन शक्यन्ते भासां च त्रसरेणवः ॥ V. 76.2

अपि शीतरुचावर्कें सुतप्ते पीन्दुमण्डले ।
अप्यधः प्रसरत्यग्नौ विस्मयोऽस्य न जायते ।। V. 77. 29

जाननपि हि सर्वज्ञ प्रहीनिज ज्ञानदेव धाम-
यू चन्द्रोति, प्रभवो नित्यं भूतं वाचाल प-
न्ति हि ॥

VI (i) 23-3.

नवसाहिः

संतता सा सभा तस्या मूर्छयासीत्समाकुला ।
मूतसंततिसंभ्रान्ता धृष्टनैवमिवोदिता ॥ V. 1. 31

ATOMIC VIEW.

विवेको ऽस्ति वच

यस्य तेनापरित्य

दामव्याल

बनुजपुंस

उपमा -

एते चान्ये च बहवस्तत्र भस्मत्वमागताः ।
प्रविशन्तः प्रयत्नेन शलभा इव पावके ॥

III. 37. २.

विवेको स्ति वच
यस्य तेनापरित्य

दामव्याल
बनुजगमुर्लस

उपमा -

एते चान्ये च बहवस्तत्र भस्मत्वमागताः।
प्रविशन्तः प्रयत्नेन शलभाइव पावके॥

III. 37. 2.

ई हुए तो भयंकर दृश्य ...

...ल: संगुलो तिमयंकर:) चारों ओर धूल उड़ने लगी

...न हो गई। पिता पुत्र को नहीं पहचान पाता था

...। भूलो सैनिक निजपक्षीय सैनिकों को ही मारने

काट मच गई। हाथी पर हाथी सवार पर

पदाति गिरने लगा। ...

विवेको ऽस्ति वच
यस्य तेनापरित्य

दामव्याल
वनुजग्मुर्लेस

काष्ठयोधे निशातानं मग्ना जीर्णा मतङ्गजाः ।
लयमाजग्मुरायुद्धाग्निदग्धाविन्धनं यथा ॥

III. 37. 39.

हा हा हरिणशावदृयाः ।
पक्ष्मलक्षणपक्ष्मसु ।
कुमार्गोछिवव विश्रान्तिमेति
काशिनवी शिखा ॥

III 43. 47.

दृष्ट: स्वयं यास्त

तस्मात् समस्ता अपि

नहीदृशानां मम का

तदुन्मदन्तीवचनं निश

यतां विकारं त्यजतां

निष्कासिता: श्रेष्ठि

समीपमि

उत्पद्योत्पद्य लीयन्ते रजांसीव -
महानिले ।
तस्माद्भ्रान्तिमयाभासे मिथ्यात्वमहमा-
मात्मनि ॥

III 44. 30.

विकल्योगनुरा

प्रोवाच सेनापतिरायं ।

यदुन्मदन्तीं प्रति वदरा

भूपस्तु यथाधिगतं स्वव

प्रबुद्धतत्वश्च तदोन्मदन्

भो मित्र । दोषौ य

कपिलोद्वजिटा धूम्राः स्फुरच्चारचटारवाः
अग्नयो लोलिहानोग्राजिह्वा आर्द्रेन्धना इव ॥

III. 48.49.

त्वरित: परेद्युः प्रात: स भूमृदुपवनं प्रयाय ।
गोदृश्यं नदोन्मदन्त्यौ विलपन्त्यौमम् ॥ १६६ ॥

न पदुन्मदन्ती निमित्तमेष प्रलपत्यजस्रम् ।
ो वितमिच्छुना द्रागप्राप्य तामच परिायती ति ।१६७

यज्ञो निमित्ताद् विशंकटे स्मिन्नवो पिरन्या:।
कि येन केन स्वंस्वा पित्रस्त्राणमहं करिष्ये ॥ १६८ ॥

सावर्तवृत्तयो व्योम्नि गोनचीत्कारैं कृताः
आग्नेदाहा महाधूमाविलोला इव सोल्मुकाः

III . 48. 50.

पासौ प्रियीन्पदन्वी स्थिरधी रगादीत् ।
वं यथा न दृश्येत मम स्वरूपम् ॥ ११६ ॥

दासीं समाहूय समादिदेश ।
तं त्वयागत्य निवेदनीया ॥ १२० ॥

म्वे पूर्णे निशायामुदिते च पुर्याः ।
र:शोभां शुभां प्रेक्षितुमैन्पदीपः ॥ १२१ ॥

अथासिन्धुमुमोचास्त्रमाग्नेयं
ज्वलिताम्बरम् ।
जज्वलुः ककुभस्तेन कल्पाग्निज्वलिता
इव ॥

III. 48. 56.

र: प्रासाद आलीन् स मा: प्रसाद: ।
न: शिलाचारु विशालवप्र: ॥१२३॥

चैती गृहद्वार्युपतिष्ठमाना ।
गौ सा विद्युन्मदन्ती मसृणचद्रित्वा ॥१२४॥

स्वै गवाक्षजालान्तरिता स्थिता भूत ।

अशास्त्रसंस्कृतमतिरसज्जनपरायणः ।
मृतावनुभवत्यन्तर्दाहमग्नाविव च्युतः ॥
III. 54. 39.

बनी १८ संख्या भी भारत में खूब चली । अठारह
ाण, १८ अध्याय इन सब की यही पृष्ठ भूमि है

ी निगम और आगम दो भागों में विभक्त किया
है जो आर्यों की अपनी थी । आगम वह थी जो
र आर्येतर जातियों के सम्मिश्रण के लिए

स्वर्वगाः स्वादिताः क्षुद्रा यातुधानैः परावृताः । ८॥

तेजः परम माजग्मुः शान्तास्य इवेन्धनैः ॥

	Unadiv
Stoma.II.31.	Multit
Sthama.I.22.	Strong
	only M
Snatra.I-18.	A bath
	cirita
Hari.I-21.	The wi
	taken
Halliska.II-16.	Drama

ते तं ददृशतुर्बाले दिव्यदर्शनमागतम् ।
जीवं प्राणमयीं तांवै दृष्ट्वा लेशमिवानिले ॥

III 56. 6.

(१)

लगाने के लिये तैयार स

वास्त्र को हाथ में लेकर

कदम पीछे

तद्देवः धनसँवी त्था यात्यहंतामनुक्रमात्। हरी।
वह्नियणुः स्वेच्छनाधिक्यात्स्वां प्रकाशता-हि॥
मिव ॥

III. 64.12.

es heavy responsibility lay on the abundant evädence that the State in te alive to its responsibilities and em as best as it could. We come to ana Plate (Epigraphica Indica, Vol.XXI) of famine in the Mauryan period the ief in cash and kind to the people. t in the [illegible] copper plate inscriptio

न कदाचन सा तृप्तिमुपयाता महोदरी ।
२ वडवानलजिह्वेव चिन्तयामास चैकदा ॥

TTL 68.10.

'प्रच्छन्न होना' एवं प्राच्छन्न ...
जिसका अर्थ 'घर है क्योंकि ...
है । अंग्रेजी की ' ...
उचित है ...
'निवृत्त' जीवन की ...
रागात्मक व्याख्यान ...
निर्भर है । औचित्य ...
इस प्रकार किया है--

सकृद्विकासितास्येन गृहीत्वेवातपानिलान् ।
पश्चात्पयजन्तीं हृदये मे न मान्तीत्यनारतम्

III. 74. 3.

विवेको ऽस्ति वचस्येव चित्रे ग्निरिव भास्वरः ।
यस्य तेनापरित्यक्ता दुःखायैवाविवेकिता ।। IV. 18. 67.

To

The Vice-Cha[illegible]
Kuruksetra U[illegible]
Kuruksetra.

Sir,

For some tim[illegible]

दृढनिश्चयवच्चेतो यद्भावयति भूरिशः ।
तत्तां यात्यनलाश्लेषादयः पिण्डोऽग्नितामिव ॥ IV. 20. 2

To

The Vice-Chai
Kurukshetra Un

दामव्यालकटास्तानि चिरमन्तर्हितानि च ।
वनुजग्मुर्वेषन्त्यादमिन्धनानीव पावकाः ॥ IV.27.6

(११)

To

The Vice-Chai
Kurukshetra Uni

दामव्यालकटास्तानि चिरमन्तर्हितानि च ।
वनुजग्मुर्लसन्[illegible]मन्थतानीव पावकाः ॥ IV 27.6.

To

The Vice-Chai
Kurukshetra U

दामव्यालकटा यावदनास्था भवसंस्थितौ ।

तावन्न नाम जेयावो मशकानामिवानला: ॥ IV. 27. 26.

वध प्रम्लानास्सत्वास्ते हन्तुमग्नगतं भटम् ।
न शेकुरिन्धने दग्धे हविर्दग्धुमिवाग्नयः ॥ IV. 29. 19.

अथ प्रम्नानाभसत्वास्ते हन्तुमभ्यागतं भटम् ।

न शेकुरिन्धने दीप्ते हविर्दग्धुमिवाग्नयः ॥ (V. 29. 19,

ाद्
वा

जज्वाल कुपितः क्वेति कल्पान्ताग्निरिव ज्वलन् ।
शम्बरः शमितानोकौ दामव्यालकटान्प्रति ॥ IV. 30. 2

चह्ने: शिखेव जातेयं शिखेति मनसो मिथा ।
चापलोत्थविकल्पश्रोवैंस्तुत: स्यान्न सिद्ध्यति ।। IV 40.32.

अपश्यं तत्र दाशरं शूरमा...

अपश्यं तत्र दाशूरं शूरमिन्द्रियनिग्रहे ।
घोरेण तपसा युक्तं तेजसेव हुताशनम् ॥ IV. 55. 3

अपश्यं तत्र दाशूरं शूरमिन्द्रियनिग्रहे ।
परेण तपसा युक्तं तेजसेव हुताशनम् ।। IV 55. 3.

... ।। IV. 60. 16.

यथा काष्ठे स्थितश्चाग्निर्यथा मृदि घटाः स्थिताः ।
अनेककर्मयोगेन परागत्य महेश्वरात् ॥ (V. 60.16.

... पावकस्य ॥ V. 42.

चिन्तनेनैधते चिन्ता त्विन्धनेनेव पावकः ।
नश्यत्यचिन्तनेनैव विनेन्धनमिवानलः ॥ V. 21. 6.

... पापस्य ॥ V. 4

वदनोदरनिष्क्रान्तवातोत्पाटितपर्वतम् ।

दृ/ त्रिजगद्दहनोद्युक्तकोपकल्पाग्निगर्वितम् ।। V. 30.16.

पौरमासुरमुद्भ्रान्तैर्ददाह दारुणवह्निभिः ।
स सर्वभूतकल्पान्ते जगज्जालमिवानलः ॥ V. 30. 20

पौरमासुरमुद्भ्रान्तैर्ददाह दारुणवह्निभिः ।
स सर्वभूतकल्पान्ते जगज्जालमिवानलः ॥ V. 30. 20

पौरमासुरमुद्गान्तैर्ददाहैदाणवाह्निभिः ।
स सर्वभूतकल्पान्ते जगज्जालमिवानलः ॥ V. 30. 20.

पौरमासुरमुद्धान्तैर्ददाहैद्दाणवाह्लभिः ।
स सर्वभूतकल्पान्ते जगज्जालमिवानलः ॥ V. 30. 20.

चिरात्संसारगा[illegible] संसारवर्त्मनि ।

विश्रान्तोऽस्मि चिरं श्रान्तः कल्पस्यान्त इवानलः ।। V. 36. 32

चिन्तानलज्वालाजालाक्रान्ता । भयातुरः ।।

5

ते प्रयाता: समारम्भा गतास्ते दग्धवासरा: ।

येषु चिन्तानलज्वालाजालाकीर्णो भवानभूत् ।। V. 36. 43.

ते प्रयाताः समारम्भा गतास्ते दग्धवासराः ।
येषु चिन्तानलज्वालाजालाकीर्णो भवानभूत् ॥ V. 36. 43.

चिरात्संसारगामित्वादिदं संसारवर्त्मनि ।

विश्रान्तोऽस्मि चिरं श्रान्तः कल्पस्यान्त इवानलः ॥ V.36.32

चह्ने: शिखेव जातेयं शिखेति मनसो मिघा ।
चापलोत्थविकल्पश्रो वैस्तुत: स्यान्न सिद्ध्यति ।। IV. 40.32.

आत्मेच्छयैव घनतां समुपागतान्त-

रात्मेच्छयैव तनुतामुपयाति काले ।

संसारजालरचनेयमनन्तमाया

ज्वालेह वातवलयादिव पावकस्य ॥ V. 42.25.

आत्मेच्छयैव घनतां समुपागतान्त-

रात्मेच्छयैव तनुतामुपयाति काले ।

संसारजालरचनैयमनन्तमाया-

ज्वालेह वातवलयादिव पावकस्य ।। I. 42. 25.

सर्वावयवविश्रान्तां म्लानतामयमाययौ ।
जानुस्तम्भान्तरमहारन्ध्राग्निरिव दुर्दमः ॥ V. 46.20.

सर्वावयवविश्रान्तां म्लानतामयमाययौ ।
जानुस्तम्भान्तरमहारन्ध्राग्निरिव दुर्दमः ॥ V. 46.20.

घूमायमानदेहस्य परितापदशावतो ।
नाढीकतास्य जनता पार्श्वेष्वग्निगिरेरिव ।। V. 46. 25.

घूमायमानदेहस्य परितापदशावतो । II. 216.25.
नाढौकतास्य जनता पार्श्वमग्निर्गिरिरिव ॥

57.

यस्य वृद्धस्य तत्सर्वं कलत्रं मृत्युराच्छिनत् ।
अद्रेः पुष्पफलोपेतं दावो वनमिवानलः ॥ II. 47. 59.

57

इदं लब्धपदं प्राप्स्यामोत्यातिंदहिकारिणो ।
न शाम्यत्यर्करत्नानां ग्रीष्मे गिरिव दुर्धियाम् ।। V. 53. 30 . 57

बहु अथ बहुतरकान्नैनतददैर्पुवं ता-
मुपययुरगकन्यासंयुता मातरः स्वात् ।
अभिमतफलसिद्धयै संयुता एव सर्वा
अनलमिव शिखानां पङ्क्तयः पिङ्गकेश्यः ॥ V.55.27. 57

मिथो विरुद्धसंसर्गैं रतिमेत्यधमो हि यः ।

त्यक्तव्यः स पतङ्गारावग्निराशावलेपने ।। V. 53.55.

त्वय्यस्ति विस्मयस्नेहः शरीरक्षीरसर्पिषि ।
त्वमन्तरस्य देहस्य दारुण्यग्निरिव स्थितः ॥ V. 36. 57.

इदं लब्धपदं प्राप्स्यामीत्यार्तिदाहिकारिणी ।
न शाम्यत्यर्करत्नानां ग्रीष्मे गिरिरिव दुर्धियाम् ।। प्र. 53. 30.

हृदयाग्निरुज्ज्वलज्ज्वालो ददाह निखिलं वपुः ।
उत्पातपवनोद्भूतो दावः शुष्कमिव द्रुमम् ।। V. 54. 8

हृदयाग्निर्ज्वलज्ज्वालो ददाह निखिलं वपुः ।
उत्पातपवनोद्भूतो दावः शुष्कमिव द्रुमम् ।। V. 54. 8.

बबु अथ बहुतरकालैनंतददेर्मुवं ता-

मुपययुरगकन्यासंयुता मातरः स्वात् ।

अभिमतफलसिद्धयै संयुता एव सर्वा

अनलमिव शिखानां पङ्क्तयः पिङ्गकेश्यः ।। V.55.37.

तत्वावबोधो भगवन्सर्वाशातृणपावकः ।
प्रोक्तः समाधिशब्देन व न तु तूष्णीमवस्थितिः ।। V. 62.8.

संसक्तमनसा यस्मिन्संसारे व्यवहारिणाम् ।
अति तृष्णा शरीराणि तृणान्यग्निशिखा यथा ।। J. 68 41.

संसक्तमनसामस्मिन्संसारे व्यवहारिणाम् ।
अति तृष्णा शरीराणि तृणान्यग्निशिखा यथा ।। J. 68 41.

संसक्तमनसामस्मिन्संसारे व्यवहारिणाम् ।
अति तृष्णा शरीराणि तृणान्यग्निशिखा यथा ।। V. 68.41

अपि शीतरुचावर्के सुतप्ते पीन्दुमण्डले ।
अप्यधः प्रसरत्यग्नौ विस्मयोऽस्य न जायते ।। V. 77. 21

द्वितीया नास्ति कलमा तप्ताङ्गार इवाम्बुधौ ।
कल्पनारहितो देवे देहे मनसि वा जडे ॥ V. 82. 79.

(१८७)

स्वसत्ता स्फुटतां याति दुःखाय तव चित्तक ।
तप्नका चनरुल्लासौ दाहायैव स्वपार्श्वयोः ॥ V. 83.5.

अन्तरेव शशामास्य क्रमेण प्राणसंततिः ।
ज्वालाजालपरिस्पन्दो दग्धेन्धन इवानलः ॥ V. 84. 3.

अन्तरैव शशामास्य क्रमेण प्राणसंततिः ।
ज्वालाजालपरिस्पन्दो दग्धेन्धन इवानलः ॥ V. 84. 3.

पुर्यष्टकपुर्भूत्वा भस्त्राखमिव चानलः ।
भगवान्मुनिरप्येनं हृद्गतं मुनिनायकम् ॥

V · 85 · 16.

पूरवी

पदमतुलमुपैतुमिच्छतो बुधैः

प्रथममियं मतिरेव लालनीया ।

फलमभिलषता कृषीवलेन

प्रथमतरं ननु कृष्यते धरैव ।। V. 12. 40.

पूर्णं मनसि संपूर्णं जगत्सर्वं सुधाद्रवैः ।
उपानद्गूढपादस्य ननु चर्मास्तृतेव भूः ॥ V. 21. 14.

... ॥ IV. 28. 2

क्व फुल्लानन्दनस्थल्यः क्व दग्धमरुभूमयः ।
क्वेमा बोधदृशः शान्ताः क्व भोगेष्वात्मबुद्धयः ।। V .34. 8

॥ (V. 2 8. 2

क्व फुल्लानन्दनस्थल्य: क्व दग्घमरुभूमय: ।
क्वेमा बोधदृश: शान्ता: क्व भोगेष्वात्मबुद्धय: ।। V. 34. 80

[illegible] ।। IV. 28. 2

अस्मिन्नवसरे यावद्बुध्यस्वेत्यवदद्विभुः ।
प्रबुद्धस्तावदेषोऽभूद्धर्षो घनरवादिव ।। I. ३९.२०.

।। IV. २८. २

सर्वेषामुत्तमस्थानां सर्वासां चिरसंपदाम् ।
स्वमनोनिग्रहो भूमिर्भूमिः सस्यश्रियामिव ।। V. 43. 35.

भुवनाभोगगहा तदा [illegible] ।। (V. 2. 8. [illegible]

अथैनं तपसा तप्तमाजगामैकदा हरिः ।
निदाघार्तं घनः श्यामः प्रावृषीव धरातलम् ॥ IV.44.10.

भुवनाभोगगुहा तदाकृताभूत् ॥ IV.28.2

घनघुंघुमपूरितान्तरिदा

दातजटाविततभूधरा धरा च ।

रुधिरहृदवृत्तिवर्तिनो वा

भुवनाभोगगुहा तदाकुलाभूत् ॥ IV. 28. 29

'दोषान्प्रसवति स्फाराान्वासनावलिता मतिः ।
कोर्णकण्टकबोजा भूः कण्टकप्रसरं यथा ॥ IV. 35. 6

दोषान्प्रसवति स्फारान्वासनावलिता मतिः ।
क्षोणीकण्टकबीजा भूः कण्टकप्रसरं यथा ॥ IV 35. 6.

विलोलकिरैः स्कन्धैः कुलायकुलसंकुलैः । IV. 49. 17.
वलितं भूतलं लोके पूर्णैर्जनपदैरिव ।।

दिनं तन्मात्रवातेन तत्प्राणात्मतया यथा ।
आकृष्यन्ते प्रचण्डेन दैत्यौघेनामरा इव ॥ IV 60. 7.

कलत्रवन्तं संपन्नं स्थितं प्रक्षीणयौवनम् ।
शनैर्जर्जरतां यातं वृष्टिहीनमिव स्थलम् ॥

II. 45. 16.

देव येषा त्वया माया दर्शिता तितमोमयो ।
महों पातरिवादित्यस्तां मे प्रकटतां नय ।। V. 48. 44.

प्रकृतस्थं बभूवास्य तच्छरीरं द्विजन्मनः ।
प्रावृट्शरीरविगमे धौतं तलमिवावनेः ॥

V. 54. 27.

…त्त्ववन्तं [illegible]

प्रकृतस्थं बभूवास्य तच्छरीरं द्विजन्मनः ।
प्रावृट्शरीरकामे धौतं तलमिवावनेः ॥ V. 54. 27.

कलत्रवन्तं संपन्नं स्थितं प्रदीर्णयौवनम् ।
शनैर्जर्जरतां यातं वृष्टिहीनमिव स्थलम् ॥ V. 45. 16.

क्वं फुल्लानन्दनस्थल्य: क्व दग्धमरुभूमय: ।
क्वेमा बोधदृश: शान्ता: क्व भोगेष्वात्पबुदय: ।। V. 34. 80.

कच्चित्तव दिगन्तेषु चन्द्रस्येवांशुपञ्जरम् ।
त्वया सरोम्भसा बाह्या विषानामिव भूमयः ॥ V. 61. 34.

कच्चिद् गुणगणैरेता दिशो निर्विवरीकृताः ।
त्वया सरोम्भसाऽऽबाह्या बिसानामिव भूमयः ॥ V. 61. 35.

वदत्येवं पुनो दूराद्धावित्वा नृपसंसदि ।
मृगो ऽग्निं वेगनिर्मुक्तः शरो लक्ष्यमिवाविशत् ।। VI (ii) 130.13.

इभ

27.

27

हेम्नीव कटकादित्वं काष्ठलोष्ठ समाश्रितौ।
देहे तिष्ठति नानात्वं जडे भाव विकारजम्॥

of outcaste Vaiśyas
sect of Vaiṣṇavas o
Southern India(No.5

ŚAULKIKA -- A tech. official
'superintendent of
...(No. 12).

27

हेम्नीव कटकादित्वं काष्ठलोष्ठ समाश्रितौ।
देहे तिष्ठति नानात्वं द्वैत भाव विकारतः॥

3.67.16

of outcaste Vaiśyas

sect of Vaiṣṇavas o

Southern India(No.5

ŚAULKIKA -- A tech. official

'superintendent of

[illegible](No. 12).

छिद्रणोः प्रतिमा सा स्यादेकस्यानेक-
तोदिता ।
असत्येव यथा हेम्नः कटकादि तथा
परे ॥ 27

III . 40 . 4.

वस्तु एवं अलंकारों

की मीमांसा भी बड़े बारीकी से

किया है कि रसौचित्य के

सामान्य कोटि के दोष न

आनन्दवर्धन के अनुसार रस

यावत्करक संवित्तिस्तावन्नास्तीव हेमला। ता। 27
यावच्च दृश्यतापत्तिस्तावन्नास्तीव ॥
सा कला॥

III. 80. 48.

द्रष्टृदृश्याविनिर्माणे चित्त्वादस्त्यैव शक्तता।
कनकस्यावदातस्य कटकादिकृताविव॥

III. 81. 66.

दृश्यस्य द्रष्टृनिर्माणे जडत्वान्नास्ति शक्तता। 27
कटकस्य तु हैमस्य यथा कनकनिर्मितौ॥

III 81. 67.

hen the means this put together start
nce time. And when a thing desired to
plished, we say it is closing time.

INDUDUTA/A TE

By

Dr.Satya Vra

कटकत्वं कभाते हि यथा
हेम्नो न हेमता ।
सत्येव प्रकचत्येवं दृग्दृश्यात्मिपतो
वपुः ॥

III. 81. 69.

द्रष्टा दृश्यतया तिष्ठन्द्रष्टृतामुपजीवति ।
सत्यां कटकसंवित्तौ हेम काञ्चनतामिव ॥

III. 81. 70.

6.

ne two would have been sufficient. It

ethitapadata' (repetition).

ne 4, the first syllable is missing, it

may be cintotpattau meaning on the rise

of the same verse the cittavrttim should

because its is the subject. It should

मातृमानप्रमेयाख्यं बुधो नीगीरति त्रयम् । 31.

इहैव कटकादित्वमस्मन्मयमुपस्थितम् ॥

III. 81. 77. 36.

1. Ekasya hi Brahmanastatt

caniruktavirodhisaktyup

svapnavijnana purusavad

bhoktrbhoktavyabhogagra

पर

हैम

अनि

31.

पटच्चरं कथा हेमि
तथा कृशानि
संस्थितम् ॥
गा. ९१.३२

36.

...fications such as ...
enjoyment - all of which do not exist
in a dream-vision'.[1]

TION III

REALLY EXIST ?

परस्माद्व्यतिरेकेण नाहमात्मनि किंचन ।
हेमनो वोर्मिकादित्वं न मय्यस्ति विशिष्टता ।। IV. 31. 27.

Patrapala II.8. a long l
in in th

Pakima II.38. Matured
lexicon

Pali I.49. embrace
only.

Pitala II.38. Yellow.
an elep

निर्गीर्णमातुलिङ्गस्य कनकप्रत्ययो यथा ।
स्वयमभ्येत्यसत्यो न्तः संकल्पस्ते तथा हृदि ॥ LV. 54. 8.

xxxx: wa

Pitala II.28.

an olep

Pilu - IV.18.

निर्गीर्णमातुलिङ्गस्य कनकप्रत्ययो यथा ।
स्वयमभ्येत्यसत्यो न्तः संकल्पस्ते तथा हृदि ।। IV. 54.8.

wa

Pitala II.28.

Pilu - IV.18.

an elep

देहेनास्य न संबन्धो मनागेवामलात्मनः ।
हेम्नः पङ्कलवेनेव तद्गतस्यापि मानवाः ॥ V. 5. 25

देहेनास्य न संबन्धो मनागेवामलात्मन: ।
देहिन: पङ्कजवेलेव तद्गतस्यापि मानवा: ॥ V 5-25.

नासौ किंचिन्न तत्किंचित्कृतं तेन महात्मना ।
नासौ कल्ङ्कमाप्नोति हेम पङ्कगतं यथा ॥ V 56.56

नासौ किंचिन्न तत्किंचित्कृतं तेन महात्मना ।
नासौ कल्कमाप्नोति हेम पङ्कगतं यथा ॥ V. 56. 56.

(१७८)

अस्त्यवस्तुनि वस्त्वन्तः का चनं सिकतास्विव ।
अस्ति वस्तुन्यवस्त्वन्तर्मलं हेमकणोष्विव ॥ V. 15.36.

अभावितं ब्रह्मतत्त्वं ब्रह्मज्ञानमलं भवेत्।
अभावितं हेमलक्ष्म यथा हेम च मृद्भवेत्॥

VI (i) 11 - 46.

एक नाथ पितरं पितामह
तथा सुदर्शन हृषिकेश ।
नरवाहन सो कमलापति
महेश (हरि हे कृष्ण ॥

भ(गी) 44.26.

And if it exists, it

scope and operation over a

things are moving and chan

in as much as it is i

cannot be so because

सं द प स पि वा मे ना दे
लाम्ं हे मी हूतां स्था ॥
७८ (८) ५५. २० ९

Yours faithfully,

(Satya Vrat)

[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

V i (i) 44. 30.

.end your Mss. to the individuals
an Indemnity Bond for the value
Iss. (as is the practice with the
ar Oriental Research Institute,
d other Research Institutes and
raries) or to the libraries or
rch institutes only.

iow you cannot supply the original
.pts to me can you please send their

ना.५

अ वोडे फल दीसे न
स्वाते मानित साहत्व।
॥. १०५.३८.

१८.०

MAHA-KARTIKRITIKA--An o

Mahādandanāyaka, Ma

(Wala grant of Dhru

MAHĀKSAPATALIKA--A superi

keeper of records' (

MAHA-KUMĀRĀMĀTYA-- An offic

MAHA-PILU-PATI

काशे पतद्गृहकाः कान्ता
अदृश्यैर्मायया खगैः ।
निर्धूतपक्षैः स्म क्षोभितैः
पवनैरिव पांसवः ॥

III 37. 38.

6 : -

re is the preparedness to act as the
n to. And this is what service means.
re of studies. It is this fact

ततो दिक्कालकलनात्तदाधा-
रतया स्थिताः
उद्यन्त्यनुदिता एव वायोः
स्पन्दक्रिया इव ॥
III . 40 . 43.

यस्या पदेशश्रवणान्म

पुण्यैरवाप्येह मनुष्य
शास्त्रोक्तधर्माचरणा

क्लेशप्रहाणाय विद्या

कथं पुनः कामविकार

देव देवी सहास्माभिः पलाय्यान्तः-
पुरान्तरात् ।
शरणं देवमायाता वातैरिव लता द्रुमम् ॥

III 44. 5.

वाणीप्रमाण

स्वाभिः सरव

सोपातकेना गृ

नपरिवं काश

देव देवी सहास्माभिः पलायान्तः-
पुरान्तरात् ।
शरणं देवमायाता वातार्तेव लता द्रुमम् ॥

III 44. 5.

वाणीप्रमाणं

स्वाभिः सर्व

सोपातकैला गृ

नपरिवर्त कारण

अथशेमुर्नि मेत्रेण देशोपप्लवविभ्रमाः
प्रशान्तोत्पातपवनाः पदार्थावृत्तयोयथा॥
III . 51 . 20 .

अथ शेमुर्निमेषेण देशोपप्लवविभ्रमाः।
प्रशान्तोत्पातपवनाः पदार्थावृत्तयो यथा॥

III . 51 . 20 .

त्वद्रूपस पार्

इत्येतदुकृवा

अन्त:पुरद्वार्यशु

व्यवे चारव्वा

ततोऽसौ प्रेतशब्देन प्रोच्यते व्यवहारिभिः।
चेतनं वासनाभिन्नमामोदानिलवत्स्थितम्॥

III. 88. 7.

नदी में पणता ला सके

नदी में पाई जाने वाल

ने शैवाल का काम किय

कनपट्टियां हो बड़ बड़े

थे । और बड़ी बड़ी ल

मुनियों से भरी थी ।

यथा वातस्य चलनं कृशानोरुष्णता यथा ।
शीतता वा तुषारस्य तथा जीवत्वमात्मनः ॥

III 64. 10.

अहंभावो हि दिक्कालव्यवच्छेदी कृताकृतिः
स्वयं संकल्पवशतो वातस्पन्द इव स्फुरन् ॥

III 64.15

स्वभावाद्व्यतिरिक्तं तु न चित्तस्यास्ति चेतनम्।
स्पन्दादृते यथा वायोरन्तः किं नाम चेष्टते॥

3.66.16.

ं सपर्यता-

नाभित: ॥

य संमनसस्कृणोमि

ंवननेन सर्वान् ।

ं रक्षमाणा:

यथा स्पर्शेन पवनः सतामायाति नो गिरा ।
तथैकातानवेनैव विवेको स्य विबुध्यते ॥ IV. 18.68.

र देख

कहा है:--

यो विद्यात्

सूत्रं सूत्रस्य

वेदाहं सूत्रं

सूत्रं सूत्रस्य

यं यं भावमुपादत्ते मनो मननचंचलम् ।।
तत्तामेति घनामोदमन्त्तः स्थः पवनो यथा ।। IV. 21.13.

जनितोत्तमसौन्दर्यां दूरादस्तमयोन्नता ।
समतोदेति सर्वत्र शान्ते वात इवार्णवे ।। 1 V. 22.1

जनितोत्तमसौन्दर्या दूरादस्तमयोन्नता ।
समतोदेति सर्वत्र शान्ते वात इवार्णवे ।। ।V. 22.।।

मोमपा सदृशास्ते तु ... ।

विष्णुनेव शमं नीता: पवनेनेव दीपिका: ।। IV. 34.25.

... पात्ययथा ... पतन्त्या । पतत पद ।।

भीमपाशदृढास्ते तु तस्मिन्विषमसंगरे ।
विष्णुनेव शमं नीताः पवनेनेव दीपिकाः ।। IV. 34. 25.

। पतत पद ।। V.

पुनः कालेन कृतापूतं कलुषीकुरुते कलिः ।
सचकिणापिवांभोधिं प्रवृद्धो विकरोत्यनिलः ॥ IV. 47. 79.

अनया तीक्ष्णया तात छिन्धि बुद्धिशलाकया ।
वात्ययैवाम्बुदं काले वहन्त्या विततं पदं ॥ V.13.33

कः पिता किं च वा मित्रं का माता के च बान्धवाः ।
स्वबुद्ध्यैवावधूयन्ते वात्यया जनपांसवः ॥ ए ·२०.१.

दृष्टिपातविभागेन सर्वेषां दनुजन्मनाम् । ।

शिरः प्रणामा जगाह पुष्पामोदानिवानिलः ॥ V.29.20. निल

दृष्टिपातविभागेन सर्वेषां दनुजन्मनाम् ।
शिरः प्रणाममा जग्राह पुष्पामोदानिवानिलः ॥ ए. २१.

दृष्टिपातविभागेन सर्वेषां दनुजन्मनाम् ।
शिरः प्रणामा जग्राह पुष्पामोदानिवानिलः ॥ V. 29. 20. 28.

एते तातादयः सर्वे तेनैवासुरसत्तमाः ।
पातिताः दुव्यकल्पान्तवातेनेव कुलाचलाः ॥ V 31.28.

:

नमो नारायणायेति मन्त्रः सर्वार्थसाधकः ।

नापैति मम हृत्कोशादाकाशादिव मारुतः ॥ V 31.38.

एते मत्तः पलायन्ते समग्रा दुष्टचेतसः ।
ताणांस्तरलसंचाराः पवनादिव राशयः ॥ V. 31.60.

चितादोऽपि तर्हि विप्रेन्द्र मांसनांसलगन्धया ।
जातनोहारमुत्पातवात्यया वक्रारोदितैः ॥ V. 46. 35.

एषा हि भवतामेव विमोहाय दायाय च ।

वातन्त्वेव दोपानां स्फुरतामपि तेजसाम् ॥ V. 52. 68.

मिथो दुःखाय संपन्ने एकरूपे द्विधा स्थिते ।
व्यवहारपरे सार्धं लोके वार्यनलाविव ॥

I. 53. 64.

दुग्धा वार्तिविकल्पौघान्प्रतिभासमुपेयुषः ।
पुरः परिस्फुटद्रूपान्मशकानिव मारुतः ।। I. 54. 41.

तमप्युन्मीलयामास सम्यक्खान्तिविवस्वता ।
सम्यग्ज्ञानोदितेनाशु पवनेनेव कज्जलम् ।। V. 54. 4

तमप्युन्मार्जयामास सम्यक्खान्तविवस्वता ।
सम्यग्ज्ञानोदितेनाशु पवनेनेव कज्जलम् ॥ V. 54. 44.

सौम्यतामनयन्मौनो प्राणापानजवं मुखे ।
श्वसनं श्रेयसे देशे प्रशस्तः समयो यथा ॥ V. 54. 33.

दुकावातिविकल्पीघान्पतिभासमुपेयुषः ।
पुरः परिस्फुटद्रूपान्वशकानिव मारुतः ॥ V. 54. 42 (41)

टे
पर

अस्यां दृशि स्थिताः सर्वे जीवन्मुक्ता महाशयाः ।
भिदा रसा इव भुवि व्योमकोश्यामिवानिलाः ॥ V. 55. 9.

अस्यां दृशि स्थिताः सर्वे जीवन्मुक्ता महाशयाः ।
स्थिता रसा इव भुवि व्योमवीथ्यामिवानिलाः ॥ V.55.9.

पुर्यष्टकोदयादेव स्वयमात्मानुभूयते ।
सर्वदा सर्वसंस्थः स्वे घनास्पन्दादिवानिलः ।। V. 73.22.

17

वायुः स्पन्दनधर्मित्वाद्यदा चलति देहके ।
तदा स्फुरति हस्ताङ्गरसनापल्लवावली ॥ V. 14. 11.

टे
पर

कृतस्फारविचारस्य मनोभोगादयो रयः ।
मनागपि न भिन्दन्ति शैलं मन्दानिला इव ॥ प. ७१.१७.

बाहुः [illegible] ।

[illegible] ॥

(५८९)

निमेषार्धार्धभागेन कालेन कलनां प्रभुः ।
जहौ चित्तश्चेत्यदशां स्पन्दशक्तिमिवानिलः ॥ V. 87. 12.

62. 30.

निमेषार्धार्धभागेन कालेन कलनां प्रभुः ।
जहौ चित्तश्चेत्यदशां स्पन्दशक्तिमिवानिलः ॥ V. 87. 12.

62.30.

कर्मात्मना वराकेण जीवेन
मनसाऽमुना । चाल्यन्ते देह-
यन्त्राणि पाषाणा इव वायुना॥
६.(i).३२.११.

कर्मात्मना वराकेण जीवेन
मनसाऽमुना । चाल्यन्ते देह-
यन्त्राणि पाषाणा इव वायुना ॥
6. (i). 32 . ॥ .

मुने मननमाहूय स्वसत्तैवा-
स्तु मीयताम्। त्वमर्थि-
मा हरान्धि पवन: स्पन्दता-
मिव ॥

6.(i) 35.3.

तामैः संवलिता सैव
सत्ता जीवाभिधानिका
भवति स्पन्दविज्ञाना पवं-
नस्यैव लौकिका ॥

6.(1)41.32.

१. श्लोक में प्रांग्वश का
सामने की भूमि एवं
यदि वंश का अर्थ बा
पद का ठीक अर्थ क्य
२. शिशिरं नाम मास
वसन्तकेसरी प्राक
मया तथा

कदाचिदपि निस्त्रिंशश्छिन्नः सोऽस्तमुपाययौ ।
विवेकान्निर्लूनरूपो जीव इवात्मनि ॥ VI (i) 62.30.

कदाचिदसिनिस्त्रिंशच्छिन्नः सो स्तमुपाययौ ।

विवेकानिलनिर्लूनरूपो जीव इवात्मनि ॥ VI (i) 62.30.

of these festivals in

old traditions have be

from the present to th

and how the details of

thus enriched the soci

India.

Now coming t

that it has continued

long time

निर्दग्धतृणभस्मालो क्वापि याति यथानिलः ।
सतां स्वभावविश्रामैः क्वापि याति तथा जगत् ॥

V (ii) 4 3. 28.

thus enriched the soc

India.

Now coming

continue

कृतकर्कशनिह्रादैरसुरैरिव मारुतैः ।
उह्यमाननवव्यूहप्रोतवातायनैर्वृतम् ॥ VI (ii) 77. 23.

thus enriched the so

India.

Now coming

that it has continued

चचालाचलचालिन्या सेनया स ततो व्रजन् ।

भिन्दन्निव रसाशैलं वात्ययेवाशु भौमया ॥ V.vi 110.1

Now coming

India.

चचालाचलचालिन्या सेनया स ततो वनात् ।
भिन्दन्निव रसाशैलं वात्ययेवाशु भीमया ॥ Ve vi 110.17

मधुरं वंशविश्रान्तो गातुमेष वनानिलः ।
प्रवृत्त पाण्डुनगरनारीभिरिव शिक्षितः ॥ Y1 (ii) 120.

(22, 1

रचि

त विस्तीर्णामिंघटापट्टपाटपट्टनपाटवैः
र दर्शयन्तो जलाम्भोदनिष्क्रान्ति मारुता इव ॥ Vi(ii) 122.13.

तज्जीवाधारमोजस्तु प्रविष्टो हमलदितम् ।
रदितं परित: प्राणोवर्ति: प्रच्छादनं यथा ।। V1(ii)137·26

हा वान्ति वारिवलनावलितान्तरिद्धा-

मृद्धा विधूतकुसुमप्रकरान्किरन्त: ।

वाता: पतद्विबुधमन्दिररत्नसाना-

बुयानकोटरगता इव सादातेन ।। VI (ii) 139.54.

ते बन्धव: स च ग्रामः स भूभागः स दिक्तटः ।
न जाने क्व गतं सर्वं व्यूह्य नीतमिवानिलैः ॥

Vi (ii) 140.58.

तेन मां त्वमविद्याख्यां भ्रान्तिं त्यक्त्वा चिरं स्थिताम् ।
भविष्यसि विनिर्वाणो गतस्पन्द इवानिलः ॥ VI (ii) 159.20.

(६३)

तेन त्वां त्वमविद्याख्यां भ्रान्तिं त्यक्त्वा चिरं स्थिताम् ।
भविष्यसि विनिर्वाणो गतस्पन्द इवानिलः ॥ VI (ii) 159.20.

(६३)

निरन्म

67

वाचा विवक्तस्त्वा विवक एव ॥

विवेको ऽस्ति बृहस्येव चित्रे ऽग्निरिव भास्वर: ।
यस्य तेनापरित्यक्ता दु:खायैवाविवेकिता ।। (V. 18.67)

ऽचित्रागना नूनमनंगभैति
वाचा विवेकस्त्वविवेक एव ।। IV. 18.69

विवेको ऽस्न वस्येव चित्रे ऽग्निरिव भास्वरः ।
यस्य नैनापरित्यक्ता दुःखायैवाविवेकिता ।। (V. 18. 67.

चित्रागना नूनमनंगनेति
वाचा [illegible] विवेक एव ।। IV. 18. 69

चित्रामृतं नामृतमेव विद्धि
चित्रानलं नानलमेव विद्धि ।
चित्रांगना नूनमनंगनेति
वाचा विवेकस्त्वविवेक एव ।। IV. 18. 69.

आदावन्ते च्यनन्तो हं मध्ये पेलवजीवितः ।
बालश्चित्रेन्दुनेवाहं किं मुधा धृतिमास्थितः ।। V. २. ४.

नास्तमेति न चोदेति तत्प्रज्ञा सुखदुःखयोः ।
समा स्थिरकरा चित्रकेख्या सूर्यवित्यिथा ।। V .29 . 31.

चित्सामान्यचिराभ्यासात्सत्तासामान्यमेत्य सः ।
दृश्ये स्मिंश्चित्रविवन्नास्तमायान्न चोदयम् ।। V. 54. 92.

नांस्तमेति जगद्दु:खं यथा चित्रगतो रवि: ।
आयात्यापदनन्तत्वं महार्णववदातता ।। V. 65. 2.

सुषुप्तावस्थया राम भव संव्यवहारवान् ।

चित्रेन्दोरिव ते न स्तः क्षयोद्वेगावरिन्दम् ॥ V. 71. 6.

रूपलावण्ययुक्ताऽपि चित्रकान्तेव कामिनी।
द्रव्यमात्रसमारम्भा तत्वविद्भिर्विलोक्यते ॥ V. 74. 80

यथा पणोकुसुम्भादि स्त्रियाश्चित्रे तथैव हि ।

जोवत्या अपि केशोष्ठं कस्तां परि किल गृह: ।। V. 24.81.

द्वैताद्वैतसमुद्भूतैर्जरामरणविभ्रमैः ।
स्फुरत्यात्मभिरात्मैव चित्रैरब्धिरिवोर्मिभिः ॥ V.79.15

समकायशिरोग्रीवस्थानकः स महामतिः ।

आलोच्चैलादिवोत्कीर्णश्चित्रार्पित इवाथवा ।। V. 84. 6.

समकायशिरोग्रीवस्थानकः स महामतिः ।
आलोच्कैलादिवोत्कीर्णश्चित्रार्पित इवाथवा ॥ VI. 84. 6.

पटे चित्रमहाराज्यमिव भासुरसुन्दरम् ।
परामर्शसहं वाह विकल्पस्फूर्जितं जगत् ॥ Vi (ii) 12.22.

(४०२)

अबला (नारी)

आर्तवस्तनधारिण्यो लग्नसूर्यांशुकुङ्कुमाः ।
विचित्रकुसुमोपेताश्चन्द्रांशुसितचन्दनाः ॥ IV. 50. 11.

(८०४)

वनदेवीं विशालादतीमालोककुसुमाम्बराम् ।
कामिनीं कान्तवदनां मदघूर्णितलोचनाम् ॥ IV. 51. 8

सुन्दर्या निजया बुद्ध्या प्रज्ञयेव वयस्यया ।
पदमासाद्यते राम न नामक्रियया न्यया ॥ V. 12. 18.

उपमा

सौ श्वपचो नागं कौतुकोद्दुरया दृशा ।
रमालोकयामास स्पन्दयुक्ताचलोपमम् ।। V. 45. 30.

रूपलावण्ययुक्तापि चित्रकान्तेव कामिनी।
द्रव्यमात्रसमारम्भा तत्त्वविद्‌भिर्विलोक्यते ॥

यथा पषाीकुसुम्भादि स्त्रियाश्चित्रे तथैव हि ।
जीवत्या अपि केशोष्ठं कस्तां परि किल गृहः ॥ V. 14. 81.

परव्यसनिनी नारी केन भर्त्रो वलीयसा ।
विस्मारिता स्वसंकल्पकान्तसङ्गमहोत्सवम् ।। II. 74. 85

व्यसनिनो नारी केन भर्त्रा वलीयसा ।
स्मारिता स्वसंकल्पकान्तसङ्गमहोत्सवम् ॥ V. 74.85.

परव्यसनिनो नारो केन भर्त्रों वनोयसा ।
विस्मारिता स्वसंकल्पकान्तसङ्गमहोत्सवम् ।। V. 74. 85.

यथा संकल्पकान्तेन भवत्यानन्दमन्थरः ।
वधूलोको व्यसनवान्दुः सवृन्देर्न बाध्यते ।। V. 74. 88

कीट-कृमि

चिद्घनैकघनात्मत्वाज्जीवान्तर्जीवजातयः ।
कदलीदलवत्सन्ति कीटा इव धरोदरे ॥ IV. 19.2.

उपमा

चिद्दनैकघनात्मत्वाज्जीवान्तर्जीवजातयः ।

कदलीदलवत्सन्ति कोटा इव घरोदरे ॥ IV. 19. 2.

5

यो यो नाम यथा ग्रीष्मे कल्पस्वेदाद्भवेत्कृमिः ।
यद्यहृदयं शुद्धचित्तं तज्जीवो भवति स्वतः ॥ IV. 19. 3.

5

यो यो नाम यथा ग्रीष्मे कल्पस्वेदाद्भवेत्कृमिः ।
यद्यद्रूपं शुद्धचित्खं तज्जीवो भवति स्वतः ॥ IV. 19.3.

[illegible] ॥

उपमा

स्वविकल्पान्नरस्तत्र प्रसार्य रचयत्यनम् ।
जालमात्मनिबन्धाय कोशकारकृमिर्यथा ॥ IV. 35. 26.

5

स्वविकल्पान्नरस्तत्र प्रसार्य रचयत्यलम् ।
आत्मात्मनिबन्धाय कोशकारकृमिर्यथा ॥ IV. 35. 26.

इति शक्तिमयं चेतो घनाहंकारतां गतम् ।
कोशकारक्रिमिरिव स्वेच्छया याति बन्धनम् ॥ IV. 42.31.

5.

दारुवारिदृषन्मात्रे लुलितो यो धरातले ।
धिग्वराकमनात्मज्ञं तं कुदानवकोटकम् ॥ V. 34.72.

दारुवारिदृषन्मात्रे लुलितौ यौ धरातले । 5.

धिग्वराकमनात्मज्ञं तं कुदानवकोटकम् ।। V. 34. 72.

...हाद्वेषसमुत्थेन द्वन्द्वमोहेन जन्तवः । 99. 85.
...ाविवरमग्नानां कीटानां समतां गताः ॥ V. 34.109.

इच्छाद्वेषसमुत्थेन द्वन्द्वमोहेन जन्तवः ।
धराविवरमग्नानां कीटानां समतां गताः ॥ V. 34.109. 85.

इच्छाद्वेषसमुत्थेन द्वन्द्वमोहेन जन्तवः ।
धराविवरमग्नानां कीटानां समतां गताः ॥ V. 34. 109. 85.

हे चित्त वासनाजालं बन्धाय भवतोऽहितम् ।
स्वात्मनः सहजः फेनस्ततः कुकर्मिणा यथा ॥ V. 52.22. 85.

. aa.

40

ह चित वासनाजालं बन्धाय भवतोहितम् । 5.
न्वात्मन: सहज: फेनस्तत: कुकमिणा यथा ॥ V 52.22.

चेतो वासनया पङ्के कीटवत्परिमज्जसि ।
दृश्यमात्रावलम्बिन्या स्वया दीनतया तया ॥ VI. 58. 40.

चेतोवासनया पङ्के कीटवत्परिमज्जसि । 85.

दृश्यमात्रावलम्बिन्या स्वया दीनतया तया ॥ Y .58. 40

यदृच्छयैव प्रोद्धर्तुं देहं तस्याभवन्मतिः ।
अपश्यत्तत्तथा तत्र पङ्के कीटमिव स्थितम् ॥ VI. 85.5.

वारि

सहद्वैकं नाविभागमोमेते
लोके यथा जानाम् ।
III. 60.15.

॥ 1V

प्रीति मात्मार्वनामोति
हृत्वाद्वेव मनो युजे ।
स्पन्दमस्या स्पन्दं बाढे
यथा युङ्‌ नरङ्‌गताम् ॥
III. ९2.31.

चित्ततत्वानि शुद्धानि संमिलन्ति परस्परम् ।
एकरूपाणि तोयानि यान्त्यैक्यं नाविलानि हि ॥ IV. 17. 30.

चित्ततत्वानि शुद्धानि संमिलन्ति परस्परम् ।
एकरूपाणि तोयानि यान्त्यैक्यं नाविलानि हि ॥ (V.17.30

कातकं फलमासाद्य यथा वारि प्रसीदति ।
तथा विज्ञानवशतः स्वभावः संप्रसीदति ।। IV. 22. 8

कातकं फलमासाद्य यथा वारि प्रसीदति ।
तथा विज्ञानवशतः स्वभावः संप्रसीदति ।। IV. 22. 8.

पतितांगव्यथार्तानि प्रस्रवद्रुधिराणि च ।
पयांसोवावसेतूनि देवसैन्यानि दुद्रुवुः ।। IV . 27. 5

पतितांग व्यथार्तानि प्रस्रवदुधिराणि च ।

पयांसोवावसेतूनि देवसैन्यानि दुद्रुवुः ॥ IV. 27. 5.

पतितांगव्यथार्तानि प्रस्रवदुधिराणि च ।
पयांसोवावसेतूनि देवसैन्यानि दुद्रुवुः ॥ IV. 27. 5.

नवौ सव सकन्नायुधशस्त्र-

पातमात्रसपनन्तरमेव ।

दिद्द नाशमगमन्नसुरेन्द्रा: ।

पांसवो प्लुदनिधौ पयसीव ॥

(V 29. 34.

यान्ति श्वभ्रं जलानीव स्वलाभं नाशयन्ति ते ।
स्वानुभूतिप्रसिद्धेन मार्गेणागमगामिना ॥ IV. 32.35

ब्रह्मैवेदं स्थितं नाम मलमस्तीह नानघ ।
तरङ्गौघगणैरम्भः सिन्धौ स्फुरति नो रजः ॥ IV. 39. 14.

असंख्याता: पुरा जाता जायन्ते चापि वायवो: ।
उत्पत्स्यन्ति चैवाम्बुकणौघा इव निर्झरात् ॥ IV 43.2.

परमात्मनि विद्यन्ते पयसो वेह पांसव: ।
भावनाशब्दशब्दार्थैरंजनेयं जगद्‌ता ॥ IV. 41. 27.

असंख्याता: पुरा जाता जायन्ते चापि वाद्य भो: । IV 42. 2.

असंख्याता: पुरा जाता जायन्ते चापि वाथ भो: ।
उत्पतिष्यन्ति चैवाम्बुकणौघा इव निर्झरात् ।। IV. 43. 2.

अनाहृते प्रतप्ते यः पिण्डे जलकणा इव ।
इमे भावाः स्थिता नित्यं चिदाकाशे स्वभावतः ॥ IV. 47. 56.

बनाहृते प्रतप्ते यः पिण्डे नल्कणा इव ।
इमे भावाः स्थिता नित्यं चिदाकाशे स्वभावतः ॥ IV. 47. 56.

इति भावानुसंधानमयी दृष्टिर्न तुष्टये ।
सा कालसूत्रपदवी सा महावीचिवागुरा ।। (V. 56. 45

आत्मतत्त्वमहाम्भोधिवीचयः सर्गराजयः ।
अनुत्तमपदाम्भोदवृष्टयः शास्त्रदृष्टयः ॥ IV. 57. 47.

तते ब्रह्मघने नित्ये संभवन्ति न कल्पना: ।
विचिकृत्तय: पयोराशौ यथा राम न सन्मया: ॥ V. 5. 40.

तते ब्रह्मघने नित्ये संभवन्ति न कल्पनाः ।
विच्छित्तयः पयोराशौ यथा राम न सन्मयाः ॥ V. 5. 40.

मातापितृसहस्राणि समतीतानि ते सुत ।
बहून्यम्बुप्रवाहस्य निम्नानीव वने वने ॥ V. 19. 31.

ज्ञातिमता पुनरासीच्च पुनरास्ति निवृत्तिमताम् ।
यथा जलं तथैवायं तां तामेति क्रियां जनः ॥ V. 22. 35

(७६)

ऊर्मितां पुनरासाद्य पुनरेति निरूर्मिताम् ।
यथा जलं तथैवायं तां तामेति क्रियां जनः ॥ प. २२. ३५

ं पीतं पुरा तेन येषु खर्परकेषु वै ।
स्पन्दाग्रसितैः पानपूर्णैरिवावृतम् ॥ V. 47. 48.

मुक्तं पीतं पुरा तेन येषु खर्परकेषु वै ।
तैरस्पन्दाप्रसन्नैः पानपूर्णैरिवावृतम् ॥ V. 47. 48.

(७६)

[illegible]

यावत्संकल्पकलना तावच्चित्तविभूतयः ।
यावज्जलदविस्तारस्तावत्स्वजलबिन्दवः ॥ VI. 50.18

कदा विकल्पजालं मे न लगिष्यति चेतसि ।
स्थितमप्युज्झितासङ्गं पयः पद्मदले यथा ॥ प्र. 51. 21.

अकृत्रिमविरोधस्थौ यत्र संघटितावुभौ ।
धारा इव पतन्त्येव तत्रानर्थपरम्परा: ।।

V. 53.54

कूपाद्गगनमध्यस्थाश्चन्द्रमण्डलतां ययुः ।
धूमा गगनकोशस्थाः शीतलाम्बुदतामिव ॥ V. 54.19.

कृत्स्नाद्गगनमध्यस्थाश्चन्द्रमण्डलतां ययुः ।
घूमा गगनकोशस्थाः शीतलाम्बुदतामिव ॥ V. 54. 19.

विश्रम्याशु पपाताङ्ग संविदं विश्वरूपिणीम् ।
सेतुरुद्धं सरोवारि प्रतीपं स्वमिवास्पदम् ।।

II. 54. 54.

विश्रम्याशु पपाताङ्ग संविदं विश्वरूपिणीम् ।
सेतुरुद्धं सरोवारि प्रतीपं स्वमिवास्पदम् ।।

V. 54. 54.

यथावर्तादिताभेति द्रवत्वाद्वारि वारिणि ।
तदाहंतादिताभेति ज्ञप्ता ज्ञप्तौ ज्ञ आत्मनि ॥ V. 57. 21.

मन: स्वरूपमुत्सृज्य शममेष्यति विज्वरम् ।
भूतपूर्ववपुर्भूत्वा तरङ्ग: पयसीव ते ।। V. 58. 34.

तदत्र तावन्मांसास्थि नाहमेतदचेतनम् ।
न चैतन्मम संश्लेषमेत्यब्जस्य यथा जलम् ॥ V. 59. 10.

तदत्र नावन्मांसास्थि नाहमेतदचेतनम् ।
न चैतन्यम पंश्लेषमेत्य कजस्य यथा जलम् ॥ V. 59. 10.

राम ब्रह्मणि जीवौघास्तरङ्गा इव वारिणी ।
अनाद्यन्तपदोत्पन्नाः कल्पनापदमागताः ॥ (V 60. 5.

संघट्टात्काष्ठपयसोर्यथोत्तुङ्गाः कणादयः ।
देहात्मनोः समायोगात्तथैताश्चित्तवृत्तयः ॥ V.67.10.

संघट्टात्काष्ठपयसोर्यथोत्तुङ्गाः कणादयः ।
देहात्मनोः समायोगात्तथैताश्चित्तवृत्तयः ॥ V. 67. 10.

अन्तः सङ्गविहीनास्तु यथा स्त्रेहा दृषज्जले । VI. 67. 18.
तथासक्तमनोवृत्तौ बाह्यभोगानुभूतयः ॥

उत्पत्योत्पत्य चोयन्ते तत्संपर्कविजृम्भितम् ।
भूतानि विरसं भूयो निर्भरात्पुरुणा इव ।। V. 68. 34.

उत्पत्योत्पत्य लीयन्ते तत्संसर्गविजृम्भितम् ।
भूतानि विरसं भूयो निर्झराम्बुकणा इव ॥

VI. 68. 34.

पातोत्पातदशाजीर्णं कालबालककन्दुकम् ।
अद्यापि न जहातीन्दुर्जलमार्मालिनं वपुः ॥ V. 68. 37.

संसारदृष्टिरुदितं ज्ञातलोकपरावरम् ।
न रञ्जयति सच्चित्तं जललेखा यथाम्बुजम् ॥ V. 70.7.

ड. ८ ।

जलमेव यथाम्भोधिर्न तरङ्गादिकं पृथक्।
आत्मैवेदं तथा सर्वं न भूतोयादिकं पृथक् ।। V. 71. 14.

अपामवनतं स्थानमास्पदं भूतले यथा ।
अन्तः करणमेवात्मसंविदामास्पदं तथा ॥ D. 71. 40.

सर्वे भावा इमे नित्यमात्मतत्त्वैकरूपिणः ।
चित्तातरङ्गकगणा जलैककल्पिता यथा ॥ V. 71. 48.

आत्मा स्पन्दैकरूपात्मा स्थितस्तेषु क्वचित्क्वचित् ।
तरङ्गेषु विलोलेषु पयोधेः सलिलं यथा ॥ V. 71. 49.

19.

आत्मा स्पन्दैकरूपात्मा स्थितस्तेषु क्वचित्क्वचित् ।
तरङ्गेषु विलोलेषु पयोधेः सलिलं यथा ॥ VI. 71.41.

प्रबोधाच्चेत्यतां त्यक्त्वा व्रजत्यात्मात्मतां स्वयम् ।
स्वस्पन्दवशतो वारित्यक्त्वाच्छत्वमिवाच्छतां ॥ V. 72.19

प्रबोधाच्चेत्यतां त्यक्त्वा व्रजत्यात्मात्मतां स्वयम् ।
स्वस्पन्दवशतो वारित्यक्त्वाच्छत्वमिवाच्छतां ॥ II. 12. 19.

5

इतश्चेतश्च जातानि यथा संश्लेषयन्त्यलम् ।
तरद्गास्तृणजालानि तथा भूतानि देहदृक् ।। V.72.16 5

आत्मैव स्पन्दते विश्वं वस्तुजातैरिवोदितम् ।
तरङ्गकणकल्लोलैरनन्ताम्व्वम्बुधाविव ॥ V. 72.23

सम्यग्दृष्टपथं तज्ज्ञं सुखदुःखपतो मनाक् ।
है वोच्याविव शैलेन्द्रं दामं नेतुं न शक्नुत: ।। V. 74.65

शुद्धाम्भसि यथा द्रागिरघोर्विचाराान्निवर्तते ।
संसारवासना तद्वोविचाराान्निवर्तते ।। V. 74.78

फेनाजवं जवीभावे जन्मे भूतक्रमे तथा ।

क्व किन्चिदं कुतः को नः प्रसङ्गः सुखदुःखयोः ॥ V. 72.35

यथा जलपरिस्पन्दाद्व्यतिरिक्त इवाम्भसः ।
दृश्यते वर्तुलावर्तश्चिचस्पन्दात् तथा जगत् ॥ V. 18. 2

बजम्भर्त ।

सनिन्दस्पन्दवद्दृष्टिः पिच्छिकेवाम्बरोत्थिता ।
सुजातिबन्धा स्फुरति तव चित्त क्रमागतम् ।। V ४० ४.

'जरासन्धानन्त रूपदामत्य सम्राजावजृम्भत ।
प्रत्युल्लासविलासाभ्यां जलधम्बुनिधाविव ॥ V. 84. 43.

जगत [illegible] स्य [illegible] विजृम्भते । VI. 84. 43.

प्रत्युल्लासविलासाभ्यां जलमम्बुनिधाविव ॥

अज्ञानान्मन एवेदमित्थं संप्रबिजृम्भते ।
प्रत्युल्लासबिलासाभ्यां जलमम्बुनिधाविव ।। V-८५.५३

तस्मिंस्तथोपशान्ते हि परां निर्वृतिमागते ।
पयः कणा इवाम्भोधौ स्वे पदे परिणामिनि ॥ IV. 44.2

पै: कणो या च कणिका या...

39.

तस्मिंस्तथोपशान्ते हि परां निर्वृतिमागते ।
पय: कण इवाम्भोधौ स्वे पदे परिणामिनि ॥ V. 84. 2

...र: ।

पं: कणो या च कणिका या वीचिः पसरङ्ग.कः 39.

पं: फेनो या च लहरी तद्यथा वारि वारिणि॥ 12.

VI (i) 11–40.

१२. १

39.

मनोराज्यमिवासत्यं लोलं लम्बाम्बुबिन्दुवत् ।
छायाभ्यामित्यनुभूतिभ्यां यदसत्तत्र कात्मता ॥ VI (ii) 162. 12.

...old argument. It is given by Vācaspati
0. Udayana also quotes it in Ki.Va. and
rya. This Ācārya, we are told by

contd. ....

(२०)

39.

यावदाश्वसिमि क्षिप्रं डिण्डीरे चाद्रिखण्डकैः ।
तावदेत्य हतो वेगाद्वैरिणोवातिवारिणा ॥ VI (ii) 139. 40

(२०,

तपन्ति द्वादशादित्याः प्रज्वलन्ति दिशो दश ।
शीताश्यानाम्बुवच्छैलाः प्रवृत्ता गलितुं बलाद ॥ VI(ii)14..60

This Acarya, we are told by

(२०)

संसार

39.

दृश्यतन्मयता येषा स्वभावस्थानुभूयते ।
संसारमदिरा सेयमविद्येत्युच्यते बुधैः ॥ IV. 21. 39.

तथा संसारबन्धार्थः प्रेषितो सो न लभ्यते ।
इदं जगदयं वाहमिति संभ्रान्तमुत्थितम् ॥ IV. 21. 51.

-- This Acarya, we are told by

[illegible] ॥

अन्धकारमयी मूका जाड्यजर्जरितान्तरा ।
तनुत्वमेति संसारवासनेवोदये क्षपा ।। IV . 22 . 1

अन्धकारमयो मूका जाड्यजर्जरितान्तरा ।
तनुत्वमेति संसारवासनेवोदये क्षपा ॥ IV.22.12

-- This Acarya, we are told by

अवतीर्णानां च तेषामवतरणसमकालमेवाविर्भो-

सा समग्रजगद्भूतखगबन्धनवागुरा । IV. 51. 25.

... this Acarya, we are told by

अवतीर्णानां च तेषामवतरणक्रमकालमेवाविद्यो-
देति तत्वज्ञानं दृढतामेति तदनु शतसहस्रस्कन्धो
विचित्रशुभाशुभफलभरफलितो भूरिशाखः स्फारतामेति
संसारद्रुमः ॥ IV. 39. 50.

सति दीप इवालोकः सत्यर्क इव वासरः ।
सति पुष्प इवामोदः स्वतः संपद्यते जगत् ॥ IV. 39.43

स्वदृश्यमपि शैलेन्द्रसमभारभयावहम् ।

३११९ जरामरणशाखाढ्यं संसारविषदुर्द्रुमम् ।। IV. 42. 43.

संसाराम्बुनिधावस्मिन्वासनाम्बुपरिप्लुते ।
ये प्रज्ञा नावमारूढास्ते तीर्णा बुडिताः परे ॥ IV. 46. 2

संसाराम्बुनिधावस्मिन्वासनाम्बुपरिप्लुते ।
ये प्रज्ञा नावमारूढास्ते तीर्णा बुडिता: परे ॥ IV. 46. 22.

३७)

8

कादम्बककदम्बैश्च कुलायकृतकेलिभिः ।
स्वर्गकोटरविश्रान्तैः सिद्धैर्जगदिवावृतम् ।। IV. 49. 10.

किंत्वसद्भूत एवैष सुचिकित्स्यस्तदा भवेत् ।
अकृत्रिमं चेत्संसारमलमङ्गारकार्ष्ण्यवत् ।। IV. 54. 3

(३०)

उदेति परमा दृष्टिर्ज्योत्स्नेव विगताम्बुदा ।
ययाभ्युदितया राम तीर्यते भवसागरः ।। (V. 56. 48.)

V. 22. 17

तृष्णातरङ्गाकुलितमाशामकरमालिनम् ।
कदा संसारजलधिं तीर्त्वा स्यामहमज्वरः ॥ V. 2. 27.

V 22.17

संतापितसमस्ताङ्गः सर्वधातुभयंकरः ।
संसृतिज्वर वादोर्घैः कदा नाशमुपैष्यति ॥ V. २.२१.

V. 2.2.17

तावद्भवमहाम्भोधौ जनस्तृणवदुह्यते ।
विचारतटविश्रान्तिमेति यावन्न चेतसा ॥ V. 5. 18.

V 2.2.17

सहस्राङ्कुरशाखात्मफलपल्लवशालिनः ।

यस्य संसारवृक्षस्य मनो मूलमहाङ्कुरः ॥ V. 9.55.

V 22.17

यस्य संसारवृक्षस्य मूलं दोषाङ्कुरास्पदम् ।
भव्य घोरेण धैर्येण प्रोद्धरोद्धुरया धिया ॥ V. 13.34

V. 22.17

एतामनुसरन्नाम चित्तसत्तामपावनीम् ।
संसारबीजकणिकां जीवबन्धनवागुराम् ॥ V.15.1.

V.22.17

अथ विद्युतदैत्येन्द्रं दग्धान्तः पुरमण्डलम् ।
बभूव पातालतलं कल्पदग्धजगत्समम् ।। V. 23. 23.

V 22.17

इत्युक्त्वा पुण्डरीकाद्दा: सनरामरकिन्नर: ।
द्वितीय इव संसारश्चचालासुरमन्दिरात् ।। V. 52.1.

V. 22.17

युक्त्वा पुण्डरीकादा: सनरामरकिन्नर: ।
तोय इव संसारश्चचालासुरमन्दिरात् ।। V. 4. 2. 1.

V 2.2.17

इत्युक्त्वा पुण्डरीकाक्षः सनरामरकिन्नरः ।
द्वितीय इव संसारश्चचालासुरमन्दिरात् ।। V. 4.2.1.

V 22.17

पुन: पुनरुपायाति जलकल्लोलकारणम् ।
मेघनोन्नतम: श्यामा संवृतिप्रावृडाकुला ।। V. 65. 3

V 22.17

निर्मृष्टकामपङ्काङ्कशिकन्नबन्धीनजम्मम: ।

अस्य संसारतन्त्रस्य वृहत्कालविलास्पद: ।
जीविताशामयं तन्तुमन्तकाखुर्निकृन्तति ।।

V. 66.28.

V 2.2.17

अनन्ता बन्धुजनतानद्यो गम्भीरकोटरे ।
अजस्रं निपतन्त्यैता विततै कालसागरे ॥ V. 66. 3 1.

V 2.2.17

निर्मृष्टकामपङ्काङ्कश्शिकन्नबन्धर्निजभ्रमः । 1.

द्वन्द्वदोषभयोन्मुक्तस्तीर्णसंसारसागरः ॥ V. 74. 34.

IV 2.2.17

निर्मृष्टकामपङ्काङ्कश्छिन्नबन्धनिजभ्रमः । 1.

द्वन्द्वदोषभयोन्मुक्तस्तीर्णसंसारसागरः ॥ V. 74. 34.

IV 2.2.17

निर्मृष्टकामपङ्काङ्कश्छिन्नबन्धनिजभ्रमः ।
द्वन्द्वदोषभयोन्मुक्तस्तीर्णसंसारसागरः ॥ V. 74. 34. 1.

V. 22. 17

विचारयात्मनात्मानमात्मनश्चिरसिद्धये ।
विततात्यवसायस्य जगद्भवति गोष्पदम् ।। V. 75.55.

V 22.17

ं हि परदुष्पारो घोरः संसारसागरः ।
ना युक्तिप्रयत्नाभ्यामस्माद्राम न तीर्यते ॥ V. 76. 4.

1.

III . 48. 44

IV 22.17

अयं हि परदुष्पारो घोरः संसारसागरः ।
विना युक्तिप्रयत्नाभ्यामस्माद्राम न तीर्यते ॥ V. 76. 4.

एवं विलोलनहरीभीमात्संसारसागरात् ।
उत्तीर्यते चेन्मग्नेन तत्परं पौरुषं भवेत् ।। V. 76.12

V. 22.17

वारमाक्रम्य प्रमेयोकृत्य सर्वत: । 1.

ाण्विं गाहते य: स एव पुरुष: स्मृत: ॥ V. 76.14.

V. 22.17.

अपारावारमाक्रम्य प्रमेयीकृत्य सर्वतः ।
संसाराब्धिं गाहते यः स एव पुरुषः स्मृतः ॥ V. 76.14.

V. 22.17.

चित्त चारणं क्षांकि चतुर्दिक्कुदिगमिदुक । ५.१.

इवेव व्यर्थमनाथ्य मेवं विहर हे जगत् ।। V. १२. २६.

V. 22. 17.

4.1.

त चारणा धावक्रि चतुर्दिक्कुदाभिदक्रु ।
व व्यर्थमनार्थाय मेवं विहरहेजगत् ॥ V. १२. २६.

V 22.17.

चित्त चारणा बावीक चतुर्दिक्कुदाभिदतुक ।
इवेव व्यर्थमनाथाय मेवं विहर हेजगत् ।। V. १२. २६.

V. 22.17.

अथोदितमोऽम्भोधेऽगस्त्यो
गभस्तिभिः ।
अपिबत् कृष्णमम्भोदं शरत्कालः
इवामलः ॥

III. 48. 44

(१०४)

(०६)

दुःखासारवतो राम संसारप्रावृडाततां ।
जाड्यं ददाति परमं विचारकमपश्यताम् ॥ V. ५२.२३.

मूर्धन्य ट, ठ, ड, ढ, ण
प्रभाव था । दन्त्य त, थ,
देन हैं क्योंकि सम्भवत: यह
अथच प्रसिद्ध विद्वा

कालकारणसंशुष्कां भाविपुष्पशुभोदयाम् ।
विवेश तां तनुं बालां सुलतामिव माधवः ॥ (V. 16. 9. 5.

(माधवः - वसन्त)

कालकारणसंशुष्कां भाविपुष्पशुभोदयाम् ।
विवेश तां तनुं बालां सुलतामिव माधवः ।। IV. 16. 9.

(माधवः - वसन्त)

तथा गगनविभ्रष्टे समस्ते ध्वस्तसंस्थितौ ।
विनष्टे शम्बरानीके शरदो वाब्दमण्डले ॥ IV 34.

तथा गगनविभ्रष्टे समस्ते ध्वस्तसंस्थितौ ।
विनष्टे शम्बरानीके शरदोवाब्दमण्डले ॥ IV 34.1.

तथा गगनविभ्रष्टे समस्ते ध्वस्तसंस्थितौ । 2.

विनष्टे शम्बरानीके शरदोवाब्दमण्डले ॥ IV. 34. 2.

वृद्धायां प्रावृषि श्रीमा शरत्काल इवामल: ।
विचारो भोगगर्हांतो विचाराद्भोगगर्हणाम् ।। ए २५.६२.

मातापितृवियोगेन शोकसंतापिताशयः ।
म्लानिमभ्याययौ नूनं हेमन्त इव पङ्कजम् ॥ (V.48.22

ततः क्रमेण तपसा शास्त्रार्थनियमैः क्रमैः ।
विवेक आज्ञामेनं नवतुंरिव भूतलम् ॥ V. 51. 15.

स्पतस्वरूपो थ्रं पदपुष्टे जन्मान्तरात् ।

कस्मिंश्चिदेव समये किंचित्पुंसो विराजते ।
फलमाभाति वृक्षस्य शरथेव न माघवे ।। IV. 57.12.

स्पतस्वरूपो ...

अथासावसुराधीशः कुर्वंस्त्रिभुवनेशताम् ।
कालेन सुषुवे पुत्रानङ्कुरानिव माधवः ॥ वि. 30.5

रूपमनस्वरूपौ च पदमुहच्छे स जन्मान्तरात् ।

तेनाराजत पुत्रेण हिरण्यकशिपुर्भृशम् ।
सर्वसौन्दर्ययुक्तेन वसन्तेनेव वत्सरः ॥ V. 308

मतस्वरूपो ऽयं पदमुद्दिश्य स जन्मान्तरात् ।

तस्मादृक्षातलं गत्वा यथावत्स्थापयाम्यहम् ।
स्वे क्रमे दानवाधीशमृतुः पुनरिव द्रुमम् ।। V. 38.17.

मनस्त्वरूपी शं पदमहो च जन्मान्तरात ।

दुःखासारवती राम संसारप्रावृडाततः ।
जाड्यं ददाति परमं विचारकैमपश्यताम् ।। V. 42. 23.

स्पृतस्वरूपो थ पदमुहध्रे स जनान्तरात् ।
शिशिरान्ते प्रवृत्तास्यं सरोजमिव माधव: ॥ V. 475.

परमां तुष्टिमाप्नोति: फलपुष्परसाशनै: ।
मो ति थिगाँघिना तेन वसन्तेनेव पादप: ।। ५. ४७.१८.

परमां तुष्टिमानोत: फलपुष्परसाशनै: ।
सो ति थिगर्भिघिना तेन वसन्तेनेव पादप: ।। V. 47.18.

ततः क्रमेण तपसा शास्त्रार्थैर्नियमैः क्रमैः ।
विवेक आजगामैनं नवतुंरिव भूतलम् ।   V. 51.15.

समूलं संपरित्यज्य चिरायाहंकृति भ्रमम् ।
तिष्ठाध्यात्मनि शान्तात्मा शरत्स्वं शरदीव खे ॥ V. 53.26.

अवस्त्वदमिति स्फारे दृढे मनसि निश्चये ।
हैमन्त इव म जर्यः दतीयन्ते भोगवासनाः ।।

VI. 53. 47.

वस्त्विवदमिति स्फारे दृढे मनसि निश्चये । 2.
मन्त इव न जयैः क्षीयन्ते भोगवासनाः ॥ V. 53. 47.

अवस्त्विदमिति स्फारे रूढे मनसि निश्चये ।
हेमन्त इव म जयैः शीयन्ते भोगवासनाः ।। V. 53. 47.

निर्वीकल्पक्षमाध्वर्यी व्यवसायमुपाददे । 2.
स्वभावं स्वच्छतां नेतुं शरत्काल इवामलम् ।। V 54. 29.

… न्मदशातगः ।। V. 55. 23

कामो घर्मार्थयो: सार: कामसारा: सुयोषित: । V. 54. 82.
वसन्त इव म जर्यं: स्वर्ग एव मवन्ति ता: ।।

रा वकराजास जन्मदशातिग: ।। V. 55. 23

विलोनानान्तरांश्चक्रे स्पर्शानुज्झितदर्शनात् ।
रसान्न्वटपकोशस्थान्मार्गशीर्ष इव द्रुमः ॥ V. 54. 36.

रावकराजास जन्मदशातगः ॥ V. 55. 20

निर्विकल्पसमाध्यर्थं व्यवसायमुपाददे ।
स्वभावं स्वच्छतां नेतुं शरत्काल इवामलम् ॥ V. 54. 29.

रावकरोर्जसि जन्मदशातिगः ॥ V. 55. 23

उपशशाम् शनैर्दिवसैरसौ
कतिपयैः स्वपदे विमलात्मनि ।
तरुरसः शरदन्त इवामले
रविकरौजसि जन्मदशातिगः ॥

[illegible]-55. 23

स्वविचारणयैवाशु शाम्यत्यन्तर्मनोज्वरः ।
शरदागममात्रेण मिहिका महती यथा ॥ V. 58. 30.

स बभूव परं मित्रं सुरथो रघुनन्दन ।
नन्दनोद्यानसंस्थस्य मदनस्येव माधवः ॥ V. 61. 9.

पुनः पुनरुपायाति जलकल्लोलकारणम् ।
मेघनीलतमः श्यामा संसृतिप्रावृडाकुला ।। V. 65.3.

घनरसायनपूर्णसुशोतया विमलाया समया सततं श्रिया ।
शिशिररश्मिरिवातिविराजसे विदितवेद्य मुखं रघुनन्दन ॥ V. 16.21

विगतमानमदा मुदिताशयाः ।
शरदुपोढशशाङ्कसमत्विषः ।
प्रकृतसंव्यवहारविहारिण-
स्त्विह सुखं विहरन्ति महाधियः ॥ V. 81.19.

संविदं संविदाकाशे संरोप्य हृदि तिष्ठतः ।
स्वयमेव मनः शाम्येन्नीहार इव शारदः ।। VI (ii) 163.7

... वपुराशु यान्त्यघः ।। VI (ii) 139.66.

भवदागमनेनास्मि मुने निर्वृतिमागतः।
परमां वसुधापीठं सम्प्राप्त इव माधवे ॥

(१५३)

...नध्वय वपुराशु यान्त्यघः ॥ V| (ii)139.66.

जहाज़ अथवा नौका

उ ...नध्व वपुराशु यान्त्यघः ॥ V। (ii) 139.66.

यथा नौयायिनो मिथ्या स्थाणुस्पन्दमतिस्तथा ।
असत्यैवोत्थिता नित्यमाकाराणां परम्परा ॥ IV. 45. 19.

उ ...न्द्रय वपुराशु यान्त्यघ: ॥ VI (ii) 139. 66

यथा नौयायिनो मिथ्या स्थाणुस्पन्दमतिस्तथा ।
असत्यैवोत्थिता नित्यमाकाराणां परम्परा ॥ IV. 45. 19.

उ नश्यय वपुराशु यान्त्यघः ॥ VI (ii) 139. 66

यथा नौयायिनो मिथ्या स्थाणुस्पन्दमतिस्तथा ।
असत्यैवोत्थिता नित्यमाकाराणां परम्परा ॥ IV. 45. 19.

दुरुत्तरा या विपदो दुःखकल्लोलसंकुलाः ।
तीर्यंते प्रज्ञया ताभ्यो नावापद्भयो महामते ॥ V. 12. 20.

महानुभावसंपर्कात्संसारार्णवलङ्घने ।
युक्तिः संप्राप्यते राम स्फुटा नौरिव नाविकात् ।। V. 64.31.

महानुभावसंपर्कात्संसारार्णवलङ्घने ।
युक्तिः संप्राप्यते राम स्फुटा नौरिव नाविकात् ॥ V. 64. 31

वैराग्याभ्यासयत्नाभ्यां स्वपरामर्शजन्मना ।
तत्वाज्ञौकनपोतेन तीर्यते भवसागरः ॥ V. 64. 39.

अन्त: संसक्तिमुक्तस्य कुर्वतो पि न कर्तृता ।
गुणादोषवतो तोये दारुवाहननौर्यथा ॥

अन्तः संसक्तिमुक्तस्य कुर्वतोऽपि न कर्तृता ।
गुणदोषवतो तोये दारुवाहननौर्यथा ॥

पर्वतप्रतिघसृर्पसर्पणाः

संसरन्ति विपुला जलोच्चयाः ।

तेषु नाव इव देवपवना-

न्युन्नमय्य वपुराशु यान्त्यघः ।। VI (ii) 139.66.

रूपाकाः

प्रकटाकारमप्यन्तर्निरहंकारचेतसम् ।
नाप्नुवन्ति विकल्पास्तं मृगतृष्णामिवर्णकाः ॥ IV.22.17.

निपतत्यवटे मूढस्तृष्णामनुसरञ्जनः ।
नोलामनुपत कूवभ्रतृणाशाखां यथैणकः ॥ V. 15. 17. 7. 1

1182 54

एकस्यामेव त्रोलायां रमन्ते बहुबालका: ।
एकस्यामेव त्रोलायां वनस्थल्यामिवैणका: ॥ V. 49.1

पिंडशास्त्र

(३७)

त्रीणि वध्य सह स्नाणि तानि तस्यै तदा ददौ ।५
सा बभूव निशाकाले सैवोग्रा कृष्णराक्षसी ॥

III. 82. 54.

Babhru II.38. Krisna.

Barakara II.11. Joke or lexicon

Bhavaniya III.40. Right

Mattalamba III.37. A fem Monier

कुप्ये मग्ने जाते जातो॰ ---

भ्रान्तिमात्रोत्थितश्चैव वेतालोऽतिबलो नघ ।
सम्यग्ज्ञानेन मन्त्रेण प्रथमं विनिपात्यताम् ॥ V. 14.64.

कुम्भे भग्ने यथा दीर्घो कुम्भाकाशस्य का क्षतिः ।

पिशाचक इवादृश्यो मनो व नामोदितं मुधा: ॥ V. 35. 34.

उवाच स्वात्मनैवेदमरण्ये लुठितालये ।
शुष्कास्थिमालावलिते पिशाचक इव द्रुमे ।। II. 48.3.

उवाच स्वात्मनैवेदमरण्ये लुण्ठितान्वये ।

शुष्कास्थिपानावसिते पिशाचक इव द्रुमे ।। V. ५८. ३.

विवेकवैराग्यगुरुप्रयत्न-

मन्त्रैः स्वतन्त्रैः स्वचिदात्मगेहात् ।

नोत्पादयेत्स्वर्तपिशाचमेनं

यावत्कुतस्तावदिहात्मसिद्धिः ॥ V. 50.71.

स्पर्शनाय निजे तत्वे यदि जाता त्वगुन्मुखो ।
तत्कोयं स्यादहं नाम कुपिशाच इवोदितः ॥

V. 52.54.

स्पर्शनाख्ये निजे तत्त्वे यदि जाता त्वगुन्मुखो ।
तत्कोयं स्यादहं नाम कुपिशाच इवोदित: ।। V. 52. 54.

सर्वेषां चित्तमेवान्तरिन्द्रियाणां प्रबोधकम् ।
तदेव तस्मादुच्छेद्यं पिशाच इव मन्दिरात् ॥ V. 80. 16.

निद्रा

एताश्चान्याश्च बह्यो ऽपि त्वयोन्द्रियगणो सति ।
पिशाच्य इव शर्वर्यां प्रवल्गन्त्यशुभश्रियः ।। V. 83.14.

आत्मंभरीण्यनार्याणि साहसैकरतानि च ।
अन्धकारविहारीणि रक्षांसि स्वेन्द्रियाणि च ॥ V.(ii)6.56

प्रति
दोषं

निद्रा

(१२८)

यत्र कर्पूरशय्यायां सुप्तानीव सुखोचितम् ।
शरीरास्थीनि लक्ष्यन्ते निष्पन्दानि सितानि च ॥ V.54.

तां मांत्रि संततिं पीत्वा प्ररयामास मूलम्।
जोषश्रोजिरीतं देहं निर्देव व्यक्तिगे चुबी

III. 48.67.

वें । [illegible]

(४२) ...tions dikes and classifies them

...ity. There are two types of dikes or

...ed Kheya which is dug in the ground

...hich prevents the access of waters.

सान्द्रप्रेमाच्युतोरहस्तस्पर्शघटोद्भवे ।
मुक्ताजालचमत्कारे निद्रा भाविन्यशाम्यति ॥

VI (i) 2-15

स्वप्न (सुप्त)

RĒVĀ -- name of the river

SABA -- Another name of Vīra
ministers of Candragu

SĀ-BRAHMACĀRIN -- A religious

तं दन्ते तनुते सर्गं सर्व एव पृथक्
-पृथक् ।

सहजत्त्वप्रं संकल्पान्तं ग्रमाचलनृत्यवत् ।

III. 40. 32

एतज्जालमसद्रूपं चिद्भानोः समुपस्थितम्।
यथा स्वप्नमुहूर्तेऽन्तः संवत्सरशतभ्रमः॥

III 41.50

यथा समञ्जसं स्वप्ने स्वशिरः
प्रविकर्तनम् ।
मिथ्यैवैवाभियं प्रौढा भ्रान्तिरात्मरूपिणी
॥

ता॰ 4.1.53.

...। ष्ठ सम्पर्क होने के कारण उसके अधिकाधिक पास
...षाओं में अन्तर बहुत कम हो गया है। द्रविड़
...र प्रभाव स्पष्ट एवं प्रचुर है।

...वनि समूह में सब से अधिक महत्वपूर्ण परिवर्तन था
...का अपना लिया जाना। ...

सद्रूपा एव चैतन्य स्वप्रसंकल्पहेत्वत्।
अविसंवादि सर्वार्थ रूपं यदनुभूयते॥

III 44.23

युक्रयान्या नके पुद

एवं समादिश्य विशिष्ट

ब चापि गत्वा तरुकौ

सर्वं शून्यात्म विज्ञानं मेर्वादौ गौरि जालकम्।
नेदं कुड्यमयं किंचिद्यथा स्वप्ने महापुरम् ॥

III 52.17.

-वप्रां तु भग्नायुधमहाद्रुमाम् ।

ौधमहातोयां यमसागरगामिनीम् ॥

महाभंका विनिकीर्णान्त्र शैवलाम् ।

य शिरी [illegible] ॥

तंपन्नैबा हरिणनयना चन्द्रबिम्बाननश्री -
र्मानोन्नद्धा दायेत ललिता कान्तमाभोक्तुकामा । (८)
पूर्वन्नृत्या सरभसमुखी संयुता मण्डलान्तः ।
स्वप्नान्ते वाऽप्रकृतिविभवा पार्श्वेन्नी चोदितेव ।
III. 52. 52.

संग्रामभूमि में प्रवाहित
बन गये और योधा चद्द
लगी । कवि ने अब युद्ध
यह जानने के लिए कि

गृहीतजलसंवित्तिश्चिद्व्योम वारिवत्स्थितम्।
स्वप्ने यथा हि पुरुषः पश्यत्यात्मनि
वारिताम्॥

III 54. 24.

हनुमान आदि भी आदिम

अपना लिए । पुरानी तमि

बाद की तमिल मैं शिवन् क

रहा होगा । द्रविडौं का

खत्वं जलत्वमुर्वीत्वमाग्नि वायुत्वमप्यसत ।
वेत्त्यन्तः स्वप्नसंकल्पध्यानेष्विव । चितिः
स्वयम् ॥

: III. 54. 26.

पड़े पर

विषय पर पर्याप्त प्रकाश :

पाश्चात्य विद्वानों काल्डवे

है उनका परिगणन करना

द्रविड़ भाषाओं

न जायते न म्रियते चेतनः पुरुषः क्वचित् ।
स्वप्नसंभ्रमवद्भ्रान्तमेतत्पश्यति केवलम् ॥

III 54. 67.

इदं दृश्यं परित्यज्य यदास्ते दर्शनान्तरे।
स स्वप्न इव संकल्पं इव नानाकृति-
विदा॥

III. 55. 8.

स स्वप्न इव संकल्प इव चेतति तादृशम् ।
तस्मिन्नेव क्षणे तस्य स्मृतिरित्यमुदेति च ॥

III. 55. 21.

society tóok keen inter

The agriculturist was t

population. He quietly

of the march of armies.

न्याय

सर्गादौ स्वयम्भुवंन्मायेनादि प्रजापतिः।
यथा स्फुटं प्रकाशितस्तथाद्यापि स्थिता।
स्थितिः॥

III. 55, 47.

ty of food in the country. It
.s ur ancient economist and
ly iet early saw the importance of
t on right lines . There may have
r s of crops but the countr

औ
ना
ह्वे
श :

स्वेप्नोपलम्भं सर्गं एवं स
सर्वोऽनुभवान्वितः।
चिरभावृत्तदेहात्मा मुच्यते भ्रमणं यथा॥ ।

III. 57. 20.

स्वप्ने स्वप्नपीडानाद्यथा देहे लघुर्भवेत् ।
~~अनेक दिन~~
तथा बोधोदयं देहः स्थूलवत्प्रतिभान्भवेत् ॥

III . 57.33.

स्वप्ने स्वप्नपीतान्नाद्यथा देहो लघुर्भवेत् ।

~~अनेक दिन~~

तथा बोधोदये देहः स्थूलवत्प्रतिमान्भवेत् ॥

III. 57. 33.

their brief dis

Please f
got the Mss. wit

Awaiting

Digtized by Sarayu Trust Foundation and eGangotri

यथा स्वप्नवपुर्बोधान्न जाने क्वेव गच्छति।
असत्यमेव तद्यस्मात् चैवेह—
(चिमौतिकम् ॥

III. 57. 42.

CC-0. In Public Domain. S.V. Shastri Collection

भगवन् स्वप्नशीखरी प्रबोधे क्वेव गच्छति ।
इति मे संशयं छिन्धि शारदभ्रमि-
वानिलः ॥

III 57.43.

le prepare nice dishes on the
uted sweets amont their friends.
h is a predominantly a Buddhist
rved in same manner as in India

स्वप्नभ्रमेऽथ संकल्पे पदार्थाः पर्वतादयः।
संविदोऽन्तर्मिलन्त्येते स्पन्दनान्यानिले यथा॥

III. 57. 44.

ted but the moments, past and future.
ke action. The interruption is only
be no cessation unless the fruit was
series) of moments ending with its
ction. Even when physical action has

यथा स्वप्नस्तथा जाग्रदिदं नास्त्यत्र संशयः ।
स्वप्ने पुरमसद्भाति सर्गादौ भात्यसज्जगत् ॥
III. 57. 50

...vanatvat anumanasamyogasampattih.
...rvagrahanam na bhavatiti.
...a, II. 43. p. 304, Ed. Chawkhamba Sanskrit
Series.

झटित्येव यथाकाशं भवति स्वप्रपचितः ।
क्रमेण का तथा बोधे एवं भवत्याधिभौतिकम् ॥

III. 57. 52.

trtiyam nasti kincana

muktva madhyam na vidyate

वेदव्यासस्वरूपचरित्रका जागृतीक रतिप्रदा।

ग. ६०. ३५.

दीर्घः स्वप्नः विपर्ति यातः संसारात्यो
मनोबलात्।
असम्यग्दर्शनात्स्थाणाविव पुंस्प्रत्ययो
मुधा॥

III. 65. 7.

यथा शून्ये दृशः स्फारान्मुक्तावल्यादिदर्शनम्।
यथा स्वप्ने भ्रमश्चैव तथा चित्तस्य संसृतिः॥

३.६७.२३

ına, the expression will be prinatyesa-
that it pleases the inhabitants of the
waters. In line 4 of the same verse the
ı is puzzling. The editor also has put

शुद्ध आत्मा नित्यतृप्त इव शान्तः समाहितः।
अपश्यन्पश्यतीमं चित्रारम्भं स्वप्नमिव भ्रमम्।

उ: 67-24

In verse 58, line 3, t

निमेषांशावबोधो हि चिदणोः प्रतिभासते ।
यतः कल्पसहस्रौघः स्वप्ने वार्धकबाल्यवत् ॥

III. 81. 47.

अभुक्त्वा भुक्तवान स्मीत्येवं प्रत्ययशालिनः।
दृश्यन्ते वासना विष्टाः स्वप्न स्मरणं यथा॥
III. 81. 50

4 : : -

In the first line

चितेव चेतसे जाड्यं
त्वत्प्रेक्षणोपमम्।
ग्रा. पा. ५८

umbrella. Monier Williams note it in
s only.

loon and the Sun.
: of the ear.
Much, many, Monier Williams notes it in
ns only.

n in the

प्रतिभासवशादस्ति नास्ति वस्त्ववलोकनात् ।
दीर्घस्वप्नो जगज्जालमालानं चित्तदन्तिनः ॥ IV. 17. 18.

प्रतिभासवशादस्ति नास्ति वस्त्ववलोकनात् ।
दीर्घस्वप्नो जगज्जालमालानं चित्तदन्तिनः ॥ IV. 17.18.

प्रतिभासवशादस्ति नास्ति वस्त्ववलोकनात् ।
दीर्घस्वप्नो जगज्जालमालानं चित्तदन्तिनः ॥ IV. 17.18.

या समग्रजगद्भूतखगबन्धनवागुरा ।

यः स्वप्नभूमिवद्भान्तमसत्यमहृद्यैकनिश्चयः ॥ IV. 41. 24.

सा समग्रजगद्भूतखगबन्धनवागुरा ।
यः स्वप्नभूमिवद्भान्तमसत्सत्यैकनिश्चयः ॥ IV. 41. 24

 (52)

गर्भवासभराक्रान्तं पोडितं पेलवाङ्गकम् ।
श्वपचो हृदये सुप्तं स्वविष्ठायामिवाकुमम् ।। V. 45. 3

गर्भवासभराक्रान्तं पीडितं पेलवाङ्गकम् ।

श्वपचो हृदये सुप्तं स्वर्विष्ठायामिवाकुमम् ॥ V. 45.3.

(१३६)

यत्र कर्पूरशय्यायां सुप्तानीव सुखोचितम् ।
शरीरास्थीनि लक्ष्यन्ते निष्पन्दानि सितानि च ।। I. 54. 13.

अकुर्वंदपि कर्तैव चेतः प्रघनवासनम् ।
निस्पन्दाङ्गमपि स्वप्ने श्वभ्रपातस्थिताविव ।। VI. 56. 14.

असंबन्धो ऽपि संबन्धो भवत्यन्तर्विनिश्चयात् ।
स्वप्नाङ्गनासुरतवत्स्थाणुवेतालसंङ्गवत् ॥ V. 67. 23.

असंबन्धो ऽपि संबन्धो भवत्यन्तर्विनिश्चयात् ।
स्वप्नाङ्गनाबुरतवत्स्थाणुवेतालसंङ्गवत् ॥ V. 67. 23.

जाग्रत्येव सुषुप्तस्थो यः करोति जगत्क्रियाम् ।
तं यन्त्रपुत्रकमिव नायाति सुखदुःखदृक् ॥ V. 70. 14.

यथा स्वप्नविकारेषु यथा संभ्रमदृष्टेषु
यथा वा मदलोलासु यथा नौयानसंभ्रमे ॥ V. 53. 41.

... स्वापसंविदि ।

अकुर्वदपि कर्मैव चेतः पृथग्वासनम् ।
निस्पन्दादङ्गमपि स्वप्ने श्वभ्रपातस्थिताविव ॥ V. 56. 14.

निमेषेण घटो याति पटतां स्वापसंविदि ।
असत्यमपि बुध्येत स्वप्ने स्वमरणं यथा ॥ VI (i) 61.21.

जाग्रत्स्वप्नार्थसार्थस्य संविदश्च न भिन्नता ।
अस्त्यप्रतिघरूपायाः प्रकाशालोकयोरिव ॥ VI (ii) 143. 18.

जाग्रत्स्वप्नार्थसार्थस्य संविदश्च न भिन्नता ।
अस्त्यप्रतिघरूपाया: प्रकाशालोकयोरिव ।। Vi (ii) 143.18.

अन्तरं महाबाहो सुषुप्तान्निर्गतस्य मे ।
स्वप्ने जगद्दृश्यमिदं सागरादिव निर्गतम् ॥ VI (ii) 147. 1.

तदाकर्ण्य वचस्तस्य मुनेर्व्याधो भवत्तदा ।
प्रत्ययः स्वप्नसर्गः किमिति खिन्न इव स्मयात् ॥ VI/ii/150-5

वाह्ये तदेव मित्यादिगुणासाम्यादशेषतः ।
न जाग्रत्स्वप्नयोर्ज्यायानेकोऽपि यमयोरिव ॥ VI (ii) 161.27.

प्राणाञ्जाविते वेपत्वा देहिना । मनुगच्छति पुरुषता । पुमान्स्वप्ने वनवारणता-

मिव ॥

6. (1) 41. 30.

for all his since. Fo

was specially consecrat

thus made to his adored

विषय-च

जीवदेतदवस्थायां । स्थिते ।
परप्राप्ति देहकम । आत्मनामे ॥
वा गान्धर्वपुरं स्वप्ननरं
यथा ॥

6. (i) 41: 50.

It should be Kathgna. Th

broken. The lacuna may b

~~constructing~~ asyama meani

is evidently ~~wrong~~. ft

विषयः —

जीवं विवेकिनमिहोपदिशन्ती: ।
नी तरङ्गा नो बालमुकुन्दमम-
सन्मयमार्यमुक्तम् ।
अत्र प्रकाशित किलाय:
कनकाविवादी सत्स्वप्न-
इव पुरुषाय सुतां दधाति ॥

6.(1) 41. 59.

Siti II-19. Dark,

Sukta-I-17. Oyeste

pure e

Simgika.II-15. Shoot

परस्मात्परमे व्योम्नि पूर्वोक्तक्रमतो वपुः।
जीवः पश्यति संपन्नं स च स्वप्ने यथा॥
VI (1) 42.2.

स्वयं च तदतद्रूपा लीयन्ते स्वप्नशैलवत् ।
सर्गोर्नि देश आक्रान्तो न च कालो न कर्तृता ॥

VI.(1).42.14.

- : : 8

Yāpyāyana IV.3. a foy,